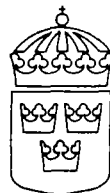

Regeringens proposition

1992/93:184

om vissa fiskefrågor

Prop.
1992/93:184

Regeringen förelägger riksdagen vad som har tagits upp i bifogade utdrag ur regeringsprotokollet den 18 februari 1993 för de åtgärder och det ändamål som föredraganden har hemställt om.

På regeringens vägnar

Carl Bildt

Karl Erik Olsson

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att prisregleringen på fisk i allt väsentligt avvecklas den 1 juli 1993 till följd av internationella överenskommelser.

De prisregleringsmedel som återstår bör enligt förslagen under budgetåret 1993/94 användas för exportfrämjande åtgärder, produktutveckling, informationsverksamhet, fiskets trygghetsförsäkring, utsättning av fisk, stöd till bildande av producentorganisationer på fiskets område samt för att bekosta avvecklingen av prisregleringen.

Det statliga ekonomiska stödet till fiskets rationalisering bör i fortsättningen endast ha formen av bidrag och kreditgarantier och kunna ges i syfte att modernisera fiskeflottan och anpassa dess storlek och sammansättning till fisktillgången. Fiskerilånen avskaffas sålunda. I stället förstärks bidragen. Bidraget för skrotning av fiskefartyg höjs. Statligt stöd i form av lånegaranti skall i fortsättningen kunna lämnas även till fiskodlingsföretag.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 18 februari 1993

Närvarande: statsministern Bildt, ordförande, och statsråden B. Westerberg, Friggebo, Johansson, Laurén, Hörnlund, Olsson, Svensson, af Ugglas, Dinkelspiel, Thurdin, Hellsvik, Wibble, Björk, Könberg, Lundgren, Unckel, P. Westerberg, Ask

Föredragande: statsrådet Olsson

Proposition om vissa fiskefrågor

1 Bakgrund

Regeringen bemyndigade den 8 juli 1992 chefen för Jordbruksdepartementet att tillkalla en särskild utredare med uppgift att mot bakgrund av de internationella överenskommelser som träffats på bl.a. fiskets område utreda fiskerinäringens utvecklingsmöjligheter (dir. 1992:83). Till utredaren är knuten en parlamentarisk referensgrupp. Utredaren skall redovisa sina slutliga förslag till regeringen senast den 1 juli 1993. Utredaren har den 16 december 1992 i delbetänkandet (SOU 1992:136) Svenskt fiske – nuläge och utvecklingsmöjligheter lämnat förslag till särskilda åtgärder per den 1 juli 1993. Betänkandet har remissbehandlats. Till protokollet i detta ärende bör fogas en förteckning över remissinstanserna och en sammanställning av remissyttrandena över delbetänkandet som *bilaga*.

Fiskeriverket har på regeringens uppdrag utrett vissa frågor om fisket med anledning av EES-avtalet. Verket har redovisat uppdraget i en promemoria den 4 juni 1992. Promemorian beskriver reglerna för statsstöd till fisket inom EG och jämför dessa med motsvarande svenska bestämmelser. Vidare beskrivs EES-avtalets bestämmelser om etablering och konsekvenserna av dessa för svenskt fiske. Promemorian beskriver vidare EG:s regelverk för producentorganisationer på fiskets område och lämnar vissa förslag till åtgärder. Slutligen lämnas förslag till hur de för konsumentfrämjande åtgärder avsatta medlen inom prisregleringskassan för fisk bör användas. Även Fiskeriverkets promemoria har remissbehandlats.

EFTA-staterna träffade våren 1989 en överenskommelse om att fisk och andra marina produkter skulle omfattas av bestämmelserna i EFTA-konventionen fr.o.m. den 1 juli 1990. Varje form av statligt stöd till fiskerisektorn som snedvrider konkurrensen skulle vara avskaffat senast den 1 januari 1994. I prop. 1989/90:123 om fisket redovisades EFTA-överenskommelsen och dess konsekvenser för svensk fiskeripolitik. Riksdagen beslöt i enlighet med regeringens förslag att godkänna överenskommelsen (bet. 1989/90:JoU22, rskr. 1989/90:341). I prop. 1990/91:87 om näringspolitik för tillväxt redogjordes

för nödvändiga anpassningar av prisregleringen på fisk till följd av överenskommelsen. Riksdagen lämnade regeringens redovisning utan erinran och uttalade samtidigt att den svenska avregleringen på fiskets område bör ske i takt med motsvarande process i övriga EFTA-länder (bet. 1990/91:JoU25, rskr. 1990/91:283).

I prop. 1991/92:120 om reglering av priserna på fisk m.m. redogjordes bl.a. för vissa riktlinjer för framtida förändringar av prisregleringssystemet för fisk. Av redogörelsen framgår att prisregleringsavgiften, som i dag helt finansierar prisregleringen, och alla generella pristillägg inom prisregleringen avvecklas i och med utgången av budgetåret 1992/93 till följd av internationella överenskommelser. Genom dessa åtgärder ändras förutsättningarna för regleringsföreningen Svensk Fisk, ekonomisk förening att fortsätta sin verksamhet efter den 1 juli 1993. Jag framhöll då att det är angeläget att den kompetens som finns hos Svensk Fisk tas till vara för att i linje med anpassningen till EG underlätta bildandet och driften av en producentorganisation. Om en sådan organisation bildas är det, enligt vad jag då anförde, rimligt att staten bidrar med vissa prisregleringsmedel under uppbyggnaden av denna. Den betydelsefulla informationsverksamhet som Svensk Fisk bedriver borde fortsätta. Jag framhöll också att finansieringen av utsättning av fisk och den kollektiva trygghetsförsäkringen på fiskets område, som i dag bekostas av prisregleringsmedel, blir en fråga för yrkesfisket.

Riksdagen biträdde i väsentliga delar regeringens förslag i propositionen och uttalade bl.a. följande (bet. 1991/92:JoU20, rskr. 1991/92:304). Med anledning av EFTA-överenskommelsen är det angeläget att obalanser i fiskets konkurrensförhållanden inte accentueras genom statliga stödåtgärder och att regeringen vidtar erforderliga åtgärder för den händelse konkurrensförhållandena skulle snedvridas genom åtgärder i något annat EFTA-land. Det blir enligt riksdagen av avgörande betydelse för svenskt fiskes framtid att Sverige i de kommande förhandlingarna om medlemskap i EG förmår att förhandla sig till lika stora andelar i EG:s samlade fiskepolitiska resurser som Sverige avstår från i samband med medlemskapets verkställighet. De medel som står till förfogande inom ramen för prisregleringen för fisk bör i större utsträckning än hittills användas för åtgärder som främjar näringens konkurrenskraft. Det är enligt riksdagen angeläget att Sverige även i framtiden har en vital och bärkraftig fiskerinäring. Fisket har stor betydelse för försörjningen i många regioner, och inte minst i gleset bebyggda trakter. Riksdagen hade ingen invändning mot de riktlinjer för den framtida anpassningen av fisket till ett eventuellt EG-inträde som skisserades i propositionen.

I prop. 1991/92:170 om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) redovisades bl.a. vissa konsekvenser för fisket till följd av EES-avtalet. Av redovisningen framgår att avtalet behandlar en rad väsentliga områden inom fiskerisektorn även om EFTA-staterna inte tar över EG:s regelverk på fiskets område och således inte heller ansluts till EG:s gemensamma fiskeripolitik. Bl.a. återfinns i avtalet tulllättnader för vissa fiskprodukter samt bestämmelser om statsstöd, gränsskydd, marknadsreglering och direktlandningar. Riksdagen

gen beslutade i november 1992 att godkänna EES-avtalet (bet. 1992/93:EU1, rskr. 1992/93:18). Avtalet beräknas kunna träda i kraft den 1 juli 1993. Prop. 1992/93:184

Sverige ansökte sommaren 1991 om medlemskap i EG. Medlemskapsförhandlingarna inleddes den 1 februari 1993. Målet är ett medlemskap från den 1 januari 1995 och i anslutning här till en fullständig integration i EG:s gemensamma fiskeripolitik. Sverige kommer i förhandlingarna att framföra krav på fiskemöjligheter motsvarande det traditionella svenska fisket i omgivande vatten samt i Nordsjön. Vidare kommer Sverige att kräva att EG:s tullar på svensk fisk och svenska fiskprodukter avskaffas från den dag Sverige blir medlem. För Sverige är det av största vikt att upprätthålla och utveckla sådana regionalpolitiska åtgärder på fiskets område som motiveras av ett strängt klimat, långa avstånd och andra ogynnsamma villkor.

Av min redovisning framgår att svenskt fiske under de närmaste åren står inför stora förändringar. Det ger anledning att anpassa delar av den svenska fiskeripolitiken till de nya förhållandena. Förändringarna bör påbörjas redan nu så att övergången kan ske så smidigt som möjligt. Även andra skäl talar för att justeringar görs redan nu. Jag tänker då särskilt på de akuta svårigheterna inom det svenska fisket. Utredarens förslag och remissinstansernas yttranden utgör enligt min mening lämpliga utgångspunkter för utformningen av de förändringar jag här föreslår.

2 Fiskerinäringens situation

Den svenska fiskerinäringen befinner sig för närvarande i en mycket bekymmersam situation förorsakad av flera samverkande faktorer. Beståndet av torsk i Östersjön är mycket svagt som en följd av bl.a. brist på saltvatteninflöde från Västerhavet under en lång period, hårt fisketryck och störningar i miljön. Mot denna bakgrund har Fiskerikommissionen för Östersjön för år 1993 förordat sänkta tillåtna fångstmängder för torsk från 100 000 ton år 1992 till 40 000 ton. Det kan jämföras med 171 000 ton som rekommenderades för år 1991. Den svenska kvoten för år 1993 är 9 560 ton jämfört med 23 900 ton för år 1992 och 40 200 ton för år 1991. Östersjötorsken är den viktigaste enskilda arten för det svenska yrkesfisket. Den svarade år 1991 för ca 40 % av yrkesfiskets samlade inkomster. Bristen på torsk i Östersjön har medfört att detta fiske i många fall blivit företagsekonomiskt olönsamt. Möjligheterna att övergå till annat fiske är begränsade eftersom fisket efter de flesta kommersiella arterna är kvoterat. Bestånden av sill och strömming är relativt goda medan marknaden för dessa arter är fortsatt svag.

Gynnsamma klimatiska förutsättningar under januari 1993 har medfört att stora mängder saltvatten har strömmat in i Östersjön. Detta förhållande bör på ett avgörande sätt kunna påverka torskbeståndets förmåga att reproducera sig, vilket på några års sikt bör ge resultat i form av bättre bestånd och större fångstmängder. En förutsättning härför är dock ett ansvarsfullt fiske under tiden.

De internationella överenskommelser som vi har träffat de senaste åren medför att det inte längre är möjligt att stödja fisket genom generella pristilllägg. Dessa har i huvudsak lämnats för sill och strömming. Förändringen innebär att förutsättningarna för fiske ändras radikalt framför allt för fiskeföretagen på syd- och ostkusten.

De minskade landningarna av torsk från Östersjön har skapat stora problem för de företag som har specialiserat sig på beredning av torsk. För närvarande har flertalet företag ställt in betalningarna eller försatts i konkurs. Företag som arbetar med beredning av sill har avsättningsproblem till följd av bl.a. ofördelaktiga konkurrensförhållanden på EG-marknaden.

Fiskerinäringens situation påverkas även av omläggningen av den generella näringspolitiken, som lagts fast av riksdagen (prop. 1991/92:38, bet. 1991/92:FiU10, rskr. 1991/92:108). Omläggningen innebär bl.a. att politiken inriktas på att genom generella åtgärder såsom skattesänkningar skapa goda förutsättningar för företagandet i Sverige och på att konkurrenssnedvridande och selektiva företagsstöd avvecklas.

3 Anpassningsåtgärder

Mitt förslag: Prisregleringen på fisk upphör i allt väsentligt den 1 juli 1993.

Min bedömning: Under budgetåret 1993/94 bör medel från prisregleringskassan för fisk användas för avveckling av prisregleringen, exportfrämjande åtgärder, produktutveckling, informationsverksamhet, fiskets trygghetsförsäkring, utsättning av fisk och bidrag till bildande av producentorganisationer.

Utredarens förslag överensstämmer i stort med mitt förslag och min bedömning.

Remissinstanserna: Utredarens förslag till anpassningsåtgärder har fått ett blandat men i huvudsak positivt mottagande.

Skälen för mitt förslag och min bedömning:

Avveckling av prisregleringen på fisk

Grunderna för prisregleringen på fisk beslutades av riksdagen år 1978 (prop. 1977/78:112, bet. 1977/78:JoU23, rskr. 1977/78:272) med senare komplettering år 1981 (prop. 1980/81:198, bet. 1980/81:JoU37, rskr. 1980/81:423). Prisregleringen är uppbyggd så att den skall styra fisket mot lönsamhet. Samtidigt skall den utjämna variationer i fiskarnas inkomster. Regleringen skall omfatta endast den inhemska marknaden. I prop. 1991/92:120 om reglering av priserna på fisk m.m. redogjordes bl.a. för vissa riktlinjer gällande fram-

tida förändringar av prisregleringssystemet för fisk. Av redogörelsen framgår att prisregleringsavgiften och alla generella pristillägg bör avvecklas i och med utgången av budgetåret 1992/93 till följd av internationella överenskommelser. EFTA-avtalet från år 1989 om liberalisering av handeln med fisk och fiskprodukter gäller i sin helhet med vissa specificerade undantag från den 1 januari 1994. EES-avtalet beräknas kunna träda i kraft den 1 juli 1993. Avtalen reglerar inom fiskerisektorn delvis samma områden.

Mot denna bakgrund föreslår jag att prisregleringen på fisk i allt väsentligt upphör från den 1 juli 1993. Dock kvarstår överskottshanteringen av fisk. Det innebär bl.a. att Fiskeriverket i fortsättningen har att fatta beslut om gällande återtagspriser för olika fiskslag. Jag återkommer till denna fråga i det följande. Efter den 1 juli 1993 återstår även vissa avvecklingsåtgärder. Således återstår för regleringsföreningen Svensk Fisk att utföra vissa uppgifter i samband med prisregleringens avveckling. Kostnaderna härför bör finansieras med resterande prisregleringsmedel. Behållningen inom ramen för prisregleringen var inför budgetåret 1992/93 sammanlagt 125,9 miljoner kronor, varav 100,1 miljoner kronor hos Fiskeriverket och 25,8 miljoner kronor hos Svensk Fisk. De medel som inte åtgår för avveckling bör av Svensk Fisk återbetalas till regleringskassan. Det ankommer på regeringen att närmare besluta i dessa frågor. Det bör ankomma på medlemmarna i Svensk Fisk att ta ställning till förutsättningarna för föreningen att fortsätta verksamheten under andra former och med annan inriktning än myndighetsavgifter.

I detta sammanhang vill jag framhålla att ett beslut att avskaffa prisregleringsavgiften på fisk med anledning av prisregleringens avveckling den 1 juli 1993 ger goda möjligheter till bestående sänkning av priser i konsumentledet.

Som jag har redovisat befinner sig fiskerinäringen i en mycket bekymmersam situation till följd av bl.a. det mycket svaga beståndet av torsk i Östersjön. Samtidigt har fisket efter sill och strömming dålig lönsamhet. Detta förhållande kommer att förstärkas av att de internationella överenskommelserna inte längre medger stöd i form av generella pristillägg. Mot denna bakgrund är det väsentligt att de medel som återstår inom ramen för prisregleringen används för att stärka den svenska fiskerinäringens konkurrensförmåga och överbygga den nuvarande bekymmersamma situationen för näringen. Utredaren har lämnat förslag hur medlen skall användas och beräknat kostnaderna för vissa av förslagen. Jag delar till viss del utredarens förslag hur de disponibla medlen bör användas under budgetåret 1993/94. Däremot är jag inte nu beredd att slutligt ta ställning till hur återstående medel skall användas. Det bör liksom hittills ankomma på regeringen att besluta om den närmare användningen av kvarvarande prisregleringsmedel. För riksdagens information redovisar jag i det följande vad jag avser att senare föreslå regeringen.

Regionalt stöd till fisket

Under innevarande budgetår lämnas ett särskilt stöd i form av regionalt pristillägg för sill och strömming till fiskare bosatta vid syd- och ostkusten och på

Gotland. De internationella överenskommelserna på fiskets område begränsar möjligheterna att i fortsättningen stödja fisket. Utredaren föreslår ett regionalt transportstöd på 85 öre/kg för strömming för human konsumtion levererad och såld till förstahandsmottagare på norra ostkusten (Gävleborgs län och norrut) samt på Gotland. Utredaren avser dock att i slutbetänkandet återkomma med förslag till sådant regionalpolitiskt stöd till fisket som kan rymmas inom EG:s regionalpolitik.

Jag är inte nu beredd att ta ställning till förslaget om transportstöd till fisket vid norra ostkusten. Utredaren bör i sina fortsatta överväganden samråda med Närings- och teknikutvecklingsverket (NUTEK). Med tanke på den bekymmersamma situationen för fisket i Östersjön är det emellertid motiverat med särskilda åtgärder under nästa budgetår. Fiskare på syd- och ostkusten inkl. Gotland bör därför under nästa budgetår erhålla ett inkomststöd i form av ett engångsvis utbetalt belopp. Beloppet bör motsvara det stöd som under innevarande budgetår har utbetalats som regionalt pristillägg för sill och strömming på syd- och ostkusten inkl. Gotland. Jag beräknar beloppet till ca 5 miljoner kronor. Stödet bör lämnas från ett nytt anslag som jag tar upp i det följande.

Exportfrämjande åtgärder

EES-avtalet och ett svenskt medlemskap i EG innebär för såväl det svenska fisket som för den svenska fiskberedningsindustrin att nya marknader öppnas men också att konkurrensen ökar. De närmaste åren är betydelsefulla för Sveriges möjligheter att möta denna ändrade marknadssituation. Prisregleringsmedel bör därför avsättas för begränsade projekt som syftar till att profilera svensk fisk och svenska fiskprodukter i utlandet. Medlen bör komplettera insatser från näringen. Fiskeriverket bör förvalta medlen och besluta om fördelning av dessa efter förslag från en grupp bestående av representanter för fiskerinäringen i vid bemärkelse. Till gruppen bör knytas en företrädare för Exportrådet. Jag beräknar att det under budgetåret 1993/94 behövs 5 miljoner kronor för ändamålet.

Produktutveckling

Under innevarande budgetår är det avsatt 2 miljoner kronor av prisregleringsmedel för att stimulera utveckling av produkter baserade på sill och strömming. Enligt min mening bör produktutveckling stimuleras även i fortsättningen. Jag beräknar att det under budgetåret 1993/94 behövs 2 miljoner kronor för ändamålet.

Informationsverksamhet

Svensk Fisk bedriver i dag olika former av informationsverksamhet. Enligt min mening bör denna betydelsefulla verksamhet fortsätta i någon form också

framdeles. Verksamheten bör handhas av ett lämpligt organ i vilket företrädare bör finnas för fiskerinäringen i vid bemärkelse. Jag beräknar att det under budgetåret 1993/94 behövs 5 miljoner kronor för ändamålet.

Fiskets trygghetsförsäkring

Fiskets kollektiva trygghetsförsäkring omfattar ersättning vid arbetsskada och dödsfall samt efterlevandeskydd. Under budgetåret 1991/92 uppgick kostnaderna för försäkringen till 6,2 miljoner kronor. Under innevarande budgetår beräknas kostnaderna till 8 miljoner kronor. Försäkringen finansieras med medel ur prisregleringskassan. I prop. 1991/92:120 om reglering av priserna på fisk m.m. framhölls bl.a. att fiskets kollektiva trygghetsförsäkring framdeles blir en fråga för yrkesfisket. Enligt min mening är det rimligt att som en övergångsåtgärd anvisa ett engångsbelopp från prisregleringskassan till Sveriges fiskares riksförbund som på egen hand i fortsättningen får lösa dessa frågor. Jag beräknar detta belopp till 8 miljoner kronor.

Utsättning av fisk

I prop. 1991/92:120 om reglering av priserna på fisk m.m. anfördes bl.a. att den utsättningsverksamhet av fisk som för närvarande finansieras med medel från prisregleringskassan i fortsättningen blir en fråga för yrkesfisket.

Fiskeriverket bedriver en omfattande verksamhet med utsättning av fisk. Den finansieras huvudsakligen med medel från nionde huvudtitelns anslag Främjande av fiskerinäringen, genom vattendomar, från prisregleringskassan för fisk, med fiskevårdsavgifter och genom bilaterala fiskeavtal med EG. Dessutom finansieras utsättningar med regionala medel, exempelvis genom Laxfond Vänern. Undersökningar visar att fiskutsättningar i många fall är lönsamma åtgärder.

Utredaren har föreslagit vissa principer för en framtida fördelning av kostnaderna för utsättningar. Enligt förslaget bör staten svara för forskning och metodutveckling medan olika kategorier fiskande bör finansiera utsättningar i förhållande till hur de nyttjar olika fiskbestånd. I avvaktan på utredningens slutliga förslag till framtida inriktning, finansiering och omfattning av utsättningsverksamheten bör den del av utsättningarna som finansieras med prisregleringsmedel fortsätta under budgetåret 1993/94 med samma omfattning som under innevarande budgetår. Verksamheten bör finansieras med medel från prisregleringskassan. Jag beräknar kostnaderna härför till 9 miljoner kronor.

Ny lagstiftning om marknadsreglering på fiskets område

Som jag tidigare har redovisat tar EFTA-staterna genom EES-avtalet inte över EG:s regelverk på fiskets område även om avtalet förutsätter en anpassning av den svenska lagstiftningen vad gäller marknadsreglering och statligt stöd

inom fiskerisektorn. Marknadsregleringen av fisk inom EG har som mål att stabilisera marknaden, garantera ett säkert och stabilt utbud på marknaden samt tillförsäkra konsumenterna skäliga priser och god kvalitet. För att uppnå dessa mål tillämpas inom EG:s fiskeripolitik fyra medel, nämligen försäljningsbestämmelser, producentorganisationer, prisreglering och regler för handel med tredje land. Försäljningsbestämmelserna omfattar gemensamma, tvingande kvalitets- och marknadsföringsbestämmelser rörande bl.a. livsmedelshygien. Producentorganisationerna, som inrättas på initiativ av producenterna och godkänns av medlemsländerna, har till uppgift att vidta åtgärder i syfte att säkra ett rationellt fiske och goda försäljningsvillkor. Prisregleringen ger möjlighet till finansiering från EG av bl.a. stöd till överskottshantering, lagringsstöd och vissa pristillägg. Regler för handeln med tredje land omfattar bl.a. gemensamt tullskydd och ett system med lägsta tillåtna pris.

I syfte att åstadkomma en anpassning till EES-avtalet har utredaren föreslagit dels ändringar i förordningen (1985:439) om statligt stöd till yrkesfisket m.m., dels att lagen (1974:226) om prisreglering på fiskets område och förordningen (1986:428) om prisreglering på fiskets område ersätts med en ny lag och en ny förordning om marknadsreglering på fiskets område. Jag har för avsikt att senare i vår föreslå regeringen att lägga fram ett förslag till lag om marknadsreglering på fiskets område inkl. bestämmelser för producentorganisationer. Lagen bör kunna träda i kraft den 1 juli 1993.

Bidrag till bildande av producentorganisationer

Som jag har redogjort för i det föregående utgör producentorganisationer ett viktigt inslag inom EG:s gemensamma fiskeripolitik. Organisationerna bildas på initiativ av producenterna och har bl.a. som syfte att säkra ett rationellt bedrivet fiske och att förbättra försäljningsvillkoren för medlemmarnas varor. Organisationerna skall för att godkännas av resp. medlemsstat uppfylla vissa näringsmässiga, rättsliga och finansiella villkor. En producentorganisation tillåts inte inta en dominerande ställning inom den gemensamma marknaden. Medlemsstaterna kan ekonomiskt stödja bildandet av producentorganisationer. Stödets storlek beror bl.a. på organisationens produktion och administrationskostnader.

I likhet med vad som anfördes i prop. 1991/92:120 om reglering av priser på fisk m.m. anser jag att det är rimligt att staten bidrar med prisregleringsmedel till uppbyggnaden av producentorganisationer på fiskets område. I likhet med vad som anförts i remissyttrandet av Svensk Fisk finns det enligt min mening flera fördelar med en producentorganisation framför flera sådana. Stödet till bildande av producentorganisationer bör anpassas till den nivå som gäller för motsvarande stöd inom EG. I det fall en befintlig organisation ombildas till en producentorganisation bör bidrag lämnas endast för den merkostnad som ombildningen innebär. Utredaren har beräknat kostnaden för stödet till 4 miljoner kronor. Sveriges fiskares riksförbund har i sitt remissyttrande

Överskottshantering av fisk

Mot bakgrund av vad jag tidigare har redovisat om internationella överenskommelser är det i fortsättningen inte längre möjligt att på hittillsvarande sätt finansiera den överskottsverksamhet som i dag bedrivs av Svensk Fisk. Hanteringen omfattade budgetåret 1991/92 drygt 6 000 ton, till helt övervägande del sill och strömming. Inom EG är det producentorganisationerna som ansvarar för överskottshanteringen. Dessa finansierar sin verksamhet med medlemsavgifter och genom försäljning av överskott. Organisationerna får dessutom vissa bidrag över EG-budgeten.

Det är både möjligt och önskvärt att vi i Sverige behåller en överskottshantering på fisk, främst med hänsyn till dess stora betydelse för sill- och strömmingsfisket. Enligt min mening bör verksamheten, liksom fallet är inom EG, bedrivs inom ramen för den eller de producentorganisationer som bildas. Sveriges fiskares riksförbund har i sitt remissyttrande anfört att förbundet har för avsikt att bilda en producentorganisation som kan verka från den 1 juli 1993. Enligt danska erfarenheter krävs en viss tid för att fullfölja bildandet av en sådan organisation. För att underlätta övergången till det nya systemet bör Svensk Fisk övergångsvis ansvara för överskottshanteringen av fisk, dock längst till den 1 januari 1994. Hanteringen bör under övergångsperioden organiseras enligt de nu gällande principerna vad beträffar t.ex. sorteringsbestämmelser och omfattningen av överskottshanteringen. Överskottsverksamheten bör bedrivs enligt de principer som gäller för motsvarande verksamhet inom EG från den tidpunkt då verksamheten förs över till en producentorganisation. För budgetåret 1993/94 beräknar jag kostnaderna för verksamheten till högst 4 miljoner kronor. Som jag redogör för i det följande bör överskottsverksamheten fr.o.m. budgetåret 1993/94 finansieras med medel från ett nytt anslag.

Kontrollverksamhet

EES-avtalet medför krav på bl.a. kontroll av fisk och fiskprodukter. Kontroll på fiskets område utförs i dag i olika avseenden främst av Kustbevakningen, Statens livsmedelsverk, kommunerna och Svensk Fisk.

Kustbevakningen ansvarar för kontrollen till havs, i kustvattnen samt i Vänern och Mälaren. Kontrollen omfattar svenska och utländska fiskefartyg inom Sveriges sjöterritorium och ekonomiska zon samt svenska fiskefartyg som har fiskat i utländsk zon. Den innebär övervakning av bl.a. fredningstider, fredningsområden, redskapsbestämmelser, fångstbestämmelser och fiskeloggböcker. Kustbevakningens kontroll kompletteras i övriga vatten med insatser från fisketillsyningsmän. Livsmedelsverket utfärdar föreskrifter rörande hygieniska krav på lokaler som hanterar fisk och kontrollerar större

fiskberedningsanläggningar och exportanläggningar. Kommunerna ansvarar för kontroll av livsmedelshandling vid bl.a. fiskauktioner, beredningsindustrier och hos grossister och kan besluta om saluförbud om fisken bedöms vara otjänlig för human konsumtion. Svensk Fisk ansvarar bl.a. för kontroll av storleksortering, förpackning och isning med syfte i första hand att tillse att villkoren för det statliga prisstödet uppfylls. Kontrollen utförs huvudsakligen, på uppdrag av Svensk Fisk, av ett privat företag med tre kontrollanter avdelade för ändamålet med ansvar för resp. väst-, syd- och ostkusten. En kontrollant är anställd av regleringsföreningen med uppgift att bevaka fiskförsäljningen i Göteborgs fiskhamn. De årliga kostnaderna uppgår till 1,5 miljoner kronor och finansieras med medel från prisregleringskassan för fisk.

I avvaktan på utredarens slutliga förslag till hur fiskerikontrollen skall organiseras och dimensioneras bör Fiskeriverket från den 1 juli 1993 ansvara för den kontroll av landad fisk som i dag handhas av Svensk Fisk. Utredaren bör i det fortsatta arbetet med fiskerikontrollen samråda med Livsmedelsverket och Kustbevakningen. Verksamheten bör tills vidare bedrivas i oförändrad omfattning. Som jag redogör för i det följande bör fiskerikontrollen fr.o.m. budgetåret 1993/94 finansieras med medel från ett nytt anslag.

Återbetalning av prisregleringsmedel

Utredaren har föreslagit att det bör ges restitution av den prisregleringsavgift som fiskberedningsföretag och grossister har erlagt för fisk som finns i lager det datum då avgiften avvecklas. Fiskeriverket bedömer att restitutionsbeloppet blir sammanlagt högst 4 miljoner kronor. Enligt förordningen (1986:428) om prisreglering på fiskets område ankommer det på Fiskeriverket att besluta om återbetalning av prisregleringsavgift.

Statistik på fiskets område

Nuvarande system för insamling av landningsstatistik för fisk är baserat huvudsakligen på data som insamlas inom ramen för prisregleringen. Uppgifterna ligger till grund även för utbetalning av prisstöd till enskilda fiskare. Statistiska centralbyrån (SCB) levererar varje vecka datalagrat underlag till Svensk Fisk för vidare bearbetning. För den officiella statistiken svarar dock SCB.

Regeringen har i prop. 1992/93:101 om den statliga statistikens finansiering och samordning föreslagit principer för ansvarsfördelning och finansiering av den statliga statistiken. Förslaget innebär att ansvaret för delar av den i dag officiella statistiken överförs till olika sektorsmyndigheter. Den officiella statistiken kommer inte att omfatta all den statliga statistik som produceras i dag. Användarna kommer själva att kunna styra framställningen av statlig statistik som inte klassificerats som officiell statistik. Avsikten är att åstadkomma en ökad flexibilitet i statistikproduktionen och ett ökat kostnadsmedvetande. Regeringen har den 11 februari 1993 bemyndigat chefen för Finansde-

partementet att tillkalla en kommitté för att bereda genomförandet av ändringar i ansvarsfördelningen för den statliga statistiken (dir. 1993:9). Senast den 1 april 1993 skall kommittén redovisa en översiktlig tidsplan för genomförandet av förändringarna. Kommitténs uppdrag skall vara slutfört före utgången av år 1993. I avvaktan på förslag från kommittén bör den nuvarande officiella statistiken på fiskets område behållas. Svensk Fisk bör övergångsvis fortsätta sin bearbetning av statistik från SCB.

I sammanhanget vill jag för riksdagens information erinra om att det ankommer på regeringen att besluta om den närmare användningen av de medel som inom prisregleringskassan är avsatta för konsumentfrämjande åtgärder.

Disposition av vissa prisregleringsmedel

För riksdagens godkännande vill jag redovisa följande vad gäller disposition av vissa prisregleringsmedel under innevarande budgetår.

Regeringen beslutade den 7 maj 1992 förordning (1992:284) om tillfälliga stödåtgärder till vissa yrkesfiskare. Enligt förordningen, som gäller till utgången av år 1993, får stöd beviljas sådana fiskeföretag som är särskilt skuldsatta, har tillfälligt låga inkomster till följd av den ogynnsamma situationen för torskfisket i Östersjön och kan förutses bli lönsamma inom en tvåårsperiod från det att stöd beviljades. Fiskeriverket har beräknat behovet av stöd till 7 miljoner kronor. Åtgärder bör finansieras med medel från prisregleringskassan för fisk.

Efter förslag i prop. 1991/92:120 om reglering av priserna på fisk m.m. avsattes 5 miljoner kronor för särskilt stöd till yrkesfisket på ostkusten. Fiskeriverket föreslog i skrivelse den 13 januari 1993 att 1 miljon kronor av de avsatta medlen används till fraktstöd på ostkusten under innevarande budgetår. Mot bakgrund av den bekymmersamma situationen för fisket på ostkusten beslutade regeringen den 4 februari 1993 om stöd i enlighet med Fiskeriverkets förslag.

Regeringen beslutade den 11 februari 1993 dels om förbud mot torskfiske i delar av Östersjön från den 1 april 1993 till utgången av juli 1993, dels om bidrag under perioden med högst 2 000 kr per arbetsdag till fiskeföretag som på grund av förbudet har fått likviditetssvårigheter. Fiskeriverket beräknar kostnaderna för bidragen till ca 10 miljoner kronor. I den mån medlen under anslaget Bidrag till fiskets rationalisering inte täcker kostnaderna för bidraget bör dessa enligt min mening finansieras med de prisregleringsmedel som under innevarande budgetår är avsatta för pristillägg för export av sill och strömming från Östersjön till vissa östeuropeiska länder och som inte har kunnat utnyttjats för det avsedda ändamålet. Härutöver bör från prisregleringskassan högst 2 miljoner kronor kunna användas för att finansiera kostnaderna för bidraget.

Mot bakgrund av redovisningen bör den av riksdagen fastställda kostnadsramen för prisregleringen för regleringsåret 1992/93 få ökas med ca 9 miljoner kronor till 120 miljoner kronor.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att

1. godkänna att prisregleringen på fisk avvecklas den 1 juli 1993,
2. medge att användningen av återstående prisregleringsmedel per den 1 juli 1993 får ske enligt de grunder som regeringen beslutar,
3. godkänna vad jag har anfört om disposition av vissa prisregleringsmedel för särskilda åtgärder under budgetåret 1992/93.

Vidare hemställer jag att regeringen bereder riksdagen tillfälle att ta del av vad jag har anfört om regionalt stöd till fisket, exportfrämjande åtgärder, produktutveckling, informationsverksamhet, fiskets trygghetsförsäkring, utsättning av fisk, bidrag till bildande av producentorganisationer samt överskottshantering av fisk.

5 Anslagsfrågor för budgetåret 1993/94

I prop. 1992/93:100 bil.10 har regeringen föreslagit riksdagen att, i avvaktan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1993/94 under angivna anslagsrubriker beräkna följande belopp.

- D 3. Isbrytarhjälp åt fiskarbefolkningen 1 000 kr
- D 4. Bidrag till fiskets rationalisering m.m. 9 388 000 kr
- D 5. Lån till fiskerinäringen 40 000 000 kr
- D 6. Täckande av förluster vid statlig kreditgaranti till fiske 1 000 kr
- D 7. Prisreglerande åtgärder på fiskets område 1 000 kr

Jag tar nu upp bl.a. dessa frågor.

NIONDE HUVUDTITELN

D. Fiske

D 3. Särskilda insatser för fisket

1991/92 Utgift	112 499 792
1992/93 Anslag	19 391 000
1993/94 Förslag	26 391 000

¹ Anslagen Isbrytarhjälp åt fiskarbefolkningen, Bidrag till fiskets rationalisering m.m., Täckande av förluster vid statlig kreditgaranti till fiske.

Mitt förslag: Över detta anslag skall fr.o.m. budgetåret 1993/94 finansieras bidrag till fiskets rationalisering, bidrag till skrotning, bidrag vid planerat stillaliggande med fiskefartyg, regionalt stöd till fisket, överskottshantering och kvalitetskontroll på fiskets område. Bidrag till fiskets rationalisering bör i fortsättningen kunna ges i syfte att modernisera fiskeflottan och långsiktigt anpassa dess storlek och sammansättning till fisktillgången. Bidraget för skrotning av fiskefartyg höjs. Fiskerilånen avskaffas. Statligt stöd i form av lånegaranti medges i fortsättningen även till fiskodlingsföretag.

Utredarens förslag överensstämmer delvis med mitt förslag.

Remissinstanserna: Förslagen till förändringar av det statliga stödet till fiskets rationalisering har fått ett blandat men i huvudsak positivt mottagande.

Skälen för mitt förslag: Under innevarande budgetår disponerar Fiskeriverket 9 388 000 kr under anslaget Bidrag till fiskets rationalisering m.m., 40 miljoner kronor under anslaget Lån till fiskerinäringen samt en total engagemangsräm om 75 miljoner kronor för statliga kreditgarantier. Enligt förordningen (1985:439) om statligt stöd till yrkesfisket m.m. kan stöd lämnas i form av bidrag, lån och lånegaranti. Under budgetåret 1991/92 fördelades medlen under anslaget Bidrag till fiskets rationalisering enligt följande. För skrotning av fiskefartyg användes 2,8 miljoner kronor, för nybyggnad eller inköp av begagnat fartyg i gott skick 2 miljoner kronor, för övergång till annan fångstrikning 1,1 miljoner kronor, för förbättrad arbetsmiljö 1,1 miljoner kronor, för säkerhetsutrustning 0,5 miljoner kronor och för stöd vid fångstbegränsning 0,7 miljoner kronor. Således har under budgetåret 1991/92 hälften av medlen använts för att modernisera fiskeflottan. Under budgetåret 1992/93 beräknas närmare två tredjedelar av medlen användas för detta ändamål. Det statliga stödet till rationalisering av fiskeflottan bör även i fortsättningen ha denna inriktning. Det behöver dock kompletteras med insatser som syftar till att långsiktigt anpassa fiskeflottans storlek och sammansättning till utvecklingen av olika fiskbestånd.

Enligt 14 § förordningen kan lån lämnas med högst 30 000 kr till fiskeföretag som på grund av förbud mot fortsatt havsfiske har fått likviditetssvårigheter. Bidrag får av samma skäl lämnas med högst 625 kr för fartyg och arbetsdag. Enligt min mening bör det från budgetåret 1993/94 införas ett nytt instrument i fiskeripolitiken. Således bör det som ett alternativ till skrotning av fiskefartyg och som en metod att tillfälligt minska fångsterna inom fiskeflottan vara möjligt att erhålla statligt stöd vid planerat stillaliggande med fiskefartyg. Den ersättningsnivå som gäller i dag motsvarar en ungefärlig kapitalkostnad för en fartygsinvestering på ca 1 miljon kronor. Enligt min mening bör bidragsnivån höjas för att bättre svara mot de faktiska kostnaderna vid stillaliggande med fiskefartyg. Lån bör i fortsättningen inte kunna lämnas för ändamålet.

Under budgetåret 1991/92 fördelades medlen under anslaget Lån till fiskerinäringen enligt följande. För lån till inköp av nya fiskefartyg användes 2,8 miljoner kronor, för lån till inköp av begagnade fartyg i gott skick 14,4 miljoner kronor och för lån till motorer och teknisk utrustning 22,8 miljoner kronor. För att öka flexibiliteten i användningen av rationaliseringsstödet bör lånen slopas och ersättas med bidrag. Detta bör även minska administrationskostnaderna. Enligt utredaren motsvarar det statliga subventionsvärdet i fiskerilånen ca 17 miljoner kronor. Reserverade medel på det äldre anslaget, vilka i huvudsak utgör beslutade men inte utbetalade lån, bör få disponeras enligt hittillsvarande bestämmelser.

Fiskeföretagens efterfrågan på statliga lånegarantier har på senare år varit begränsad. De utestående garantierna uppgår för närvarande till ca 33 miljoner kronor. Enligt min mening bör i fortsättningen även fiskodlingsföretag kunna komma i fråga för lånegarantier. Detta kan ske inom ramen för en oförändrad engagemangsräm.

Jag har i det föregående redovisat förslag till anpassningsåtgärder under budgetåret 1993/94 mot bakgrund av att prisregleringen avvecklas den 1 juli 1993. Förslagen är av både engångskaraktär och av mer långsiktig karaktär. Engångsåtgärderna, dvs. exportfrämjande åtgärder, produktutveckling, informationsverksamhet, fiskets trygghetsförsäkring, utsättning av fisk, stöd till bildande av producentorganisationer samt kostnader för avveckling av prisregleringen bör finansieras med medel från prisregleringskassan. Förslagen som avser åtgärder av långsiktig karaktär, dvs. regionalt stöd till fisket, överskottshantering och kvalitetskontroll på fiskets område bör fr.o.m. budgetåret 1993/94 finansieras med medel från här ifrågakvarande anslag.

Jag vill i detta sammanhang ta upp ett par frågor som berör vattenbruksnäringen och fiskberedningsindustrin. EES-avtalet reglerar bl.a. veterinära frågor på vattenbrukets område i syfte att förhindra spridning av smittsamma sjukdomar vid transport av levande fisk. Enligt reglerna kan ett land ansöka om status som sjukdomsfri zon vilket innebär att det till zonen endast får föras in levande fisk från andra zoner med samma status. Det är angeläget att Sverige inom ramen för EES får status som sjukdomsfri zon. Ett försämrat smittoläge skulle kunna innebära ekonomiska förluster för vattenbruksnäringen men också försämra smittoläget i de vilt levande fiskbestånden. Statens jordbruksverk disponerar medel för smittskyddsverksamheten. I årets budgetproposition föreslås en resursförstärkning på 8 miljoner kronor inför ett EG-medlemskap.

EES-avtalet innebär bl.a. tullåttnader för export av fisk och fiskprodukter till EG-marknaden. Tullarna har under lång tid inneburit att fiskberedningsindustrin och vattenbruksnäringen inte har kunnat konkurrera på lika villkor med företag på EG-marknaden. Avtalet innebär dock inte total tullfrihet för dessa produkter. Jag ser det som en angelägen uppgift att i de kommande förhandlingarna om medlemskap i EG driva frågan om omedelbar tullfrihet för dessa produkter.

Lån eller bidrag kan lämnas om fast fiskeredskap har skadats eller förlorats i samband med storm. Bidrag får lämnas endast till den som i förväg till Fiskeriverket anmäler vilket eller vilka redskap som avses omfattas av möjlighet till bidrag. När en sådan anmälan görs skall det erläggas en avgift på två procent av redskapens värde. Stödformen är avsedd att vara självfinansierad. Mot bakgrund av låg kostnadstäckning och höga administrationskostnader bör avgiften höjas till fem procent av redskapens värde. Lån bör i fortsättningen inte kunna lämnas för ändamålet.

De skilda insatser som jag nu har redovisat bör finansieras över ett förslagsanslag med benämningen Särskilda insatser för fisket. Från anslaget bör också täckas kostnader för isbrytarhjälp åt fiskarbefolkningen och för täckande av förluster vid statlig kreditgaranti till fisket.

För statligt stöd till fisket bör en sammanlagd bidragsram på 25 miljoner kronor föras upp. Utbetalningarna under anslaget beräknar jag till 26 391 000 kr.

Hemställan

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen att

1. godkänna vad jag har förordat om grunderna för statligt stöd till fisket,
2. medge att under budgetåret 1993/94 statligt stöd beviljas till särskilda insatser för fisket med sammanlagt högst 25 000 000 kr,
3. till *Särskilda insatser för fisket* för budgetåret 1993/94 anvisa ett förslagsanslag på 26 391 000 kr.

6 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition förelägga riksdagen vad föredraganden har anfört för de åtgärder och det ändamål han har hemställt om.

Sammanställning av remissyttrandena över delbetänkandet (SOU 1992:136) Svenskt fiske – nuläge och utvecklingsmöjligheter

Prop. 1992/93:184
Bilaga

Refererade delar av remissyttrandena är i huvudsak ordagrant återgivna. I stort sett har alla som har yttrat sig tagits med i sammanställningen men det är de mest representativa yttrandena som återges vid resp. frågeställning.

Remissinstanserna

Efter remiss har yttranden över delbetänkandet avgetts av Kommerskollegium, Fiskeriverket, Konkurrensverket, Statens naturvårdsverk, Riksrevisionsverket (RRV), Statskontoret, Närings- och teknikutvecklingsverket (NUTEK), Riksskatteverket (RSV), Statistiska centralbyrån (SCB), Kustbevakningen, Statens jordbruksverk, Statens livsmedelsverk, Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län med bifogat yttrande från Svenska västkustfiskarnas centralförbund, Länsstyrelserna i Blekinge och Västernorrlands län, Svensk Fisk, ekonomisk förening, Konsumentberedningen (KoB), Fiskbranschens riksförbund (FR), Sveriges fiskares riksförbund (SFR), Sveriges sportfiske- och fiskevårdsförbund och Vattenbrukarnas riksförbund (VRF).

1 Rationaliseringsstödet

Utredningen

Rationaliseringsstödet bör även i framtiden inriktas mot upprustning av fiskeflottan. Denna inriktning bör kompletteras med insatser som syftar till att anpassa fiskeflottans storlek och beskaftenhet till framtida fångstvolym och fångstinriktning. De stödformer som i dag ges enligt förordningen (1985:439) om statligt stöd till yrkesfisket m.m. bör bibehållas. Stödnivåerna bör anpassas till de nivåer som tillämpas inom EG. I likhet med vad som gäller inom EG bör det införas ett stöd till fiskefartyg vid planerat, permanent stillaliggande. Det stöd till investeringar i fiskeföretag som i dag ges i form av fiskerilån (40 miljoner kronor) bör omvandlas till 17 miljoner kronor som ges i form av bidrag.

Kommerskollegium: Utredningen anför att stödet till fisket skall utformas i enlighet med Sveriges internationella åtaganden. Utredningen nämner dock bara EG i detta sammanhang och saknar en analys av GATT:s regler på området. Särskilda stödregler på fiskeområdet gäller dessutom inom ramen för EFTA-avtalet.

Kollegiet anser att utredningen i högre grad kunde ha klargjort de föreslagna stödåtgärdernas förenlighet med EES-avtalet. I betänkandet refereras genomgående till vad som gäller inom EG, vilket i och för sig är viktigt med

tanke på ett eventuellt framtida svenskt medlemskap. Först i kapitel 6 redogörs mera ingående för EES-avtalets bestämmelser, som ju närmast beräknas komma att gälla för Sveriges del. Generellt sett innebär EES-avtalet att EFTA-staterna inte kommer att omfattas av EG:s regelverk om fiskeripolitiken. Av gemensam förklaring till protokoll 9 till avtalet framgår emellertid att statligt stöd på fiskeriområdet skall bedömas av de avtalsslutande parterna inom ramen för artiklarna 92 och 93 i Romfördraget och i relation till relevanta bestämmelser i EG:s regelverk om fiskeripolitiken samt innehållet i den gemensamma förklaringen rörande artikel 61.3 c i avtalet. Det lämnas här ingen kommentar till innebörden av "relevanta bestämmelser i EG:s regelverk om fiskeripolitiken", vilket hade varit önskvärt.

Konkurrensverket: Av riksdagsbeslutet från 2 juni 1992 (prop. 1991/92:120) framgår att bl.a. det statliga rationaliseringsstödet på fiskets område skall inriktas på att effektivisera den svenska fiskeflottan i syfte att skapa en konkurrenskraftig näring med företagsekonomiskt lönsamma företag. Utifrån de förutsättningar utredningen haft att arbeta efter har Konkurrensverket inget att invända mot utredningens förslag om att det nuvarande rationaliseringsstödet EG-anpassas, får en mer offensiv inriktning och i vissa avseenden direkt syftar till "att begränsa fångstkapaciteten". Enligt Konkurrensverkets uppfattning bör det övervägas att skrotningsbidrag även kan utgå för fartyg under 12 meter.

Statens naturvårdsverk: Åtgärder som syftar till att förbättra de biologiska förutsättningarna för fisket bör betonas starkare. Skälen till detta är främst att om de ekologiska förhållandena för fisk förbättras kommer fiskbestånden att öka. Dessutom minskar fiskens innehåll av toxiska ämnen. Det pågående miljöskyddsarbetet för att minska utsläppen av föroreningar till sjöar, vattendrag och kustområden har sannolikt en stor betydelse för det svenska fisket. Biotoper, som kan vara reproduktions-, uppväxt- eller vandringsområden för fisk är viktiga att bevara, skydda eller restaurera för att bibehålla ett livskraftigt fiske.

Riksrevisionsverket: Riksrevisionsverket konstaterar att delbetänkandet i huvudsak utgör en genomgång av stödformer, resurstillgång, kvoter, regel-system m.m., vilket innebär att underlaget är otillräckligt som grund för att fatta för framtiden bindande beslut. Mot bakgrund av uppdraget att utveckla en långsiktigt god strategi vill RRV därför betona vikten av att utredningen nu på ett mer övergripande sätt dels söker urskilja flaskhalsar i försörjningskedjan, dels utvärdera de förutsättningar och verksamhetsformer som kan ge en långsiktigt god utveckling inom svensk fiskerinäring.

Vidare kommer informationssystemen inom fiskeriområdet att behöva ses över, något som för övrigt redan inletts inom Fiskeriverket. RRV vill i detta sammanhang erinra om de förslag som riktades till verket i revisionsrapporten "Informationskvalitet inom fiskeriområdet".

Statskontoret: Statskontoret ifrågasätter om det kan vara rimligt och motiverat att enligt utredningens förslag genom en offensiv inriktning av rationaliseringsstödet satsa på effektivisering av den svenska fiskeflottan i Östersjön när problemet i dag för Östersjöns del syns vara den kraftiga obalansen mellan biologisk produktion och storskalig, industriellt inriktad fiskekapacitet.

Samtidigt föreslås åtgärder som skrotningsbidrag och ersättning för planerat stillaliggande som syftar till att begränsa fångstkapaciteten, dvs. samtidigt föreslås såväl stimulansåtgärder som begränsande åtgärder. Syftet kan förstås vara att åstadkomma en mindre och effektivare fiskeflotta, men enligt utredningens direktiv ingår, som nämnts, bland förutsättningarna för dess förslag den näringspolitik som lagts fast av riksdagen, vilken innebär att statliga insatser skall inriktas på att genom generella åtgärder skapa goda förutsättningar för företagandet och att konkurrenssnedvridande och selektiva företagsstöd skall avvecklas. De riktade åtgärder som utredningen föreslår riskerar enligt Statskontorets bedömning att resultera i ett reglerings- och bidragstänkande. Det kan t.ex. bli en grannliga fråga att avgöra vilka fiskeföretag som skall bli föremål för rationaliseringsstöd resp. vilka som skall få skrotningsbidrag.

Utredningen hävdar att med hänsyn till de aktuella behoven av statliga rationaliseringsinsatser bör en minskning av dagens budgetram inte bli aktuell. Enligt Statskontoret är det rimligt att även fiskenäringen måste vara beredd att ge avkall på sina behov i en statsfinansiell situation, där de flesta andra områden får vidkännas besparingar och nedskärningar. Det kan för övrigt ifrågasättas om staten skall ta ett så stort ansvar för näringsens rationalisering. Tidigare tog staten t.ex. ett ansvar för jordbrukets såväl yttre som inre rationalisering, men denna politik är nu på väg att uppges och jordbruket jämföras med andra näringar. Detsamma borde gälla för fiskenäringen.

Närings- och teknikutvecklingsverket: Statligt stöd till fartygsfinansiering kunde under andra halvåret 1992 utgå med 5 % för att fr.o.m. 1993 upphöra helt.

Statens jordbruksverk: Utredningen föreslår att ett särskilt stöd skall kunna utgå vid planerat stillaliggande. Ett sådant system torde i förlängningen komma att kräva både stora administrativa resurser och betydande statliga medel om systemets omfattning inte starkt begränsas. Det saknas dock i utredningen tillräckligt underlag för att närmare kunna kommentera förslaget.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län: Utredningen bör även grovt analysera konsekvenserna om Sverige inte blir medlem i EG eller anslutningen försenas. Länsstyrelsen vill betona inriktningen av kvalitetsutveckling av fisk, sill och skaldjur hårdare än vad utredningen gjort. I olika effektiviseringsåtgärder av fisket bör kvalitetsaspekten ständigt beaktas.

En övergripande inriktning inom fisket – som också stärker beståndsvården – bör därför vara att prioritera och påskynda utvecklingen av nya och selektiva fångstmetoder, som selekterar/undantar fisket inom olika områden

för t.ex. skydd av ung och lekande fisk. Den fiskeribiologiska forskningen bör ges ett utökat och betydande stöd för dessa uppgifter. I Sverige har skett utveckling och forskning (ex. projekt Lindholmen) kring fiskeriteknik (ex. trålbord, bättre arbetsmiljö, sorteringsmaskiner) i moderniseringsprocessen, där O-läns fiskeflotta varit långt framme. Det är viktigt att denna kompetens behålls och utvecklas. Länsstyrelsen ansluter sig till utredningens syn att upp- rustning av fiskefartyg bör ha företräde framför nybyggnad. Åtgärderna för statligt stöd bör dock inte avse ostkusten generellt utan bedömas mer behovs- inriktat. Inom Göteborgs och Bohus län finns flera kust- och skärgårdsområ- den som utifrån regionalekonomiska förutsättningar bör stödjas.

Länsstyrelsen vill starkt stödja utredningens förslag om att det statliga stö- det till fartyg kan utgå som planerat stillaliggande. En full kostnadstäckning för fiskefartygen under tillfällig tid bör ur ett ekonomiskt helhetsperspektiv för det svenska fisket vara gynnsamt.

Länsstyrelsen förutsätter dock att resonemang kring hur flottan skall dimen- sioneras och anpassas med hänsyn till de biologiska resurserna, fördjupas i kommande delar av utredningen. En långsiktig fiskeripolitik innebär att man bättre kan förankra en definition av jämvikt i näringen, som leder till ett fiske- tryck som inte hotar de biologiska resurserna.

Länsstyrelsen anser även att rationaliseringsstöden bör utgå som bidrag/ avskrivningslån.

Svenska västkustfiskarnas centralförbund: För att utnyttja befintliga och beslu- tade ramar för kreditgaranti föreslår förbundet, att de medel som finns inom 75 miljoner kronor, ges möjlighet att utnyttjas i konsoliderande syfte. T.ex. att överföra utlandslån till svensk bank eller på annat vis lyfta av betungande garantiåtaganden såsom borgen eller liknande. I dessa fall bör staten ligga på en högre risknivå än botteninteckning.

Förbundet anser även att fiskerilån med kortare amorteringstid än tio år bör ges möjlighet till förlängning.

Länsstyrelsen i Blekinge län: Rationaliseringsstödet till fiskerinäringen föreslås anpassas till EG:s regelsystem. Eftersom näringen kommer att utsät- tas för ökad konkurrens från utlandet är det nödvändigt att rationaliseringsstö- det får samma omfattning som i de viktigaste konkurrentländerna. Den aktuel- la situationen med ökade risker för fiskestopp till följd av internationella över- enskommelser måste kompenseras. Av denna anledning bör därför stödet vid fångstbegränsning anpassas till fiskeföretagens faktiska kostnader. Länsstyrel- sen anser att förslagen om ökade bidrag för skrotning av äldre fartyg samt ersättning i samband med planerat stillaliggande underlättar en anpassning och omställning av fisket. Det nuvarande stödet till säkerhetsutrustning har haft en positiv effekt och motverkat drunkningsolyckor och bränder i samband med yrkesfiske. Det är därför viktigt att stöd till ökad sjösäkerhet kan utgå även i fortsättningen samt att stödet anpassas bättre till de verkliga kostnaderna för brandskydd och livräddningsutrustning i fartygen.

Länsstyrelsen i Västernorrlands län: Ett statligt ekonomiskt stöd föreslås utgå för att effektivisera fiskeflottan samtidigt som en reduktion av fångstkapaciteten skall eftersträvas. Länsstyrelsen finner det märkligt att man hellre ser högeffektiva enheter som med statligt stöd tidvis ligger outnyttjade på grund av uppfiskade kvoter än små och därmed mindre kostnadskrävande enheter som nyttjas hela året. Den nu uppkomna situationen visar när det gäller torskbeståndet i hela Östersjöbäcken att effektiviteten och storleken på nuvarande fartyg har varit och är fortfarande fullt tillräckliga för att skapa de beståndsmässiga och ekonomiska problem som svenskt fiske nu har. Fartyg och fiskebåtar samt redskap och teknisk utrustning bör därmed anpassas till de speciella förutsättningar som finns i området. Här kan då främst nämnas klimatets inverkan i området vid stränga vintrar och svåra isförhållanden. Erfarenheten visar att detta kan innebära perioder då fisket hindras helt. Fåtalet fiskarter och därmed få alternativ är faktorer som skapar ekonomiska problem för i första hand stora enheter med höga fasta kostnader. Fisket har inte bara direkt och indirekt betydelse i sysselsättningssvaga regioner. Exempel på detta är turismen och servicen i dessa områden. Med anledning av detta är det nödvändigt att skapa ekonomiska och praktiska förutsättningar för en utveckling av kustfisket och fiske med små trålenheter. Hittillsvarande möjligheter att med statligt stöd inköpa s.k. säkerhetsutrustning (brandskyddsutrustning och livräddningsflottar m.m.) har haft en positiv inverkan vid bränder och olyckor som drabbat yrkesfiskare. Med anledning av detta är det viktigt att säkerhetsarbetet fortsätter samt att stöd lämnas till detta som hittills.

Konsumentberedningen: KoB vill nämna sin principinställning att EG-anpassningar inte bör vidtas nu, som blir mindre lämpliga om ett EG-inträde fördröjs eller inte alls kommer till stånd. Vidare bör förslagen bedömas utifrån de långsiktiga möjligheterna till lönsam avsättning av svenskfångad fisk.

Fiskbranschens riksförbund: De allt större kraven på kostnadseffektivitet kombinerat med högre krav för inre och yttre miljö är viktiga faktorer bakom den fortgående strukturrationaliseringen inom fiskindustrin. Större volymer krävs för att uppnå skalfördelar i olika led. Den tulldiskriminering av svenskproducerade fiskprodukter, som sker vid försäljning till EG-marknaden, har sedan 1973 gjort det mycket svårt för svensk fiskindustri att uppnå önskvärda skalfördelar. I Europa är Tyskland och Frankrike de största marknaderna för förädlade livsmedelsprodukter med en utvecklad modern distribution. Fisk- och skaldjursprodukter i skilda former omsätts för stora belopp. Det finns definitivt kunskaper inom svensk fiskindustri att utnyttja denna potential, om man fick likvärdiga villkor. Den sedan 1973 rådande diskrimineringen har lett till att en stor del av förädlade fisk- och skaldjursprodukter importerats till Sverige.

- Företagen, i synnerhet de större företagsgrupperingarna, koncentrerar sina investeringar till EG. Deras svenska sälj- och marknadsbolag förses i ökande utsträckning med produkter från produktionsenheter inom EG.
- Många mindre företag minskar eller avstår från investeringar och koncentrerar sig på att marknadsföra och distribuera. Produktförsörjningen sker mer och mer i form av legoproduktion utomlands.
- En del företag stagnerar och vissa överlever helt enkelt inte.

Om inte svensk handel och industri också inom fiskets område uppnår omedelbar och full frihandel i samband med en svensk EG-anslutning, så kommer rådande utvecklingstendenser att accelerera.

Sveriges fiskares riksförbund: SFR delar utredningens uppfattning att ersättning vid fångstbegränsning även skall utgå vid s.k. planerat stillaliggande, vilket kommer att bli verklighet under våren/sommaren 1993 med ett fyra månaders stopp i torskfisket i östra delen av Östersjön. Det är dock nödvändigt att den s.k. båtersättningen räknas upp, både för de större och mindre fartygen för att motsvara dagens penningvärde. Sveriges Fiskares Riksförbund har i skrivelse till Jordbruksdepartementet redogjort för hur stora dessa belopp bör vara. Det är nödvändigt att yrkesfisket får denna hjälp till att "övervintra" tills möjligheter till ett bättre torskfiske i Östersjön åter öppnas. Mot bakgrund av de kvantiteter småtorsk som för närvarande observeras i Östersjön finns all anledning att anta att det skall finnas betydligt bättre möjligheter till torskfiske under kommande år än för närvarande.

Sveriges Fiskares Riksförbund anser det värdefullt att man genom förändringar i möjligheterna till rationaliseringsstöd av olika slag kan ersätta bl.a. de befintliga fiskerilånen, vilka enligt utredningens bedömning ej kan behållas. I detta ingår också förbättrade villkor vid skrotning av fartyg, vilket underlättar en nödvändig rationalisering och förnyelse av fiskeflottan.

För att utnyttja befintliga och beslutade ramar för kreditgaranti föreslår förbundet att de medel som finns inom 75 miljoner kronor kan få utnyttjas i konsoliderande syfte, t.ex. att överföra utlandslån till svensk bank eller att på annat sätt lyfta av betungande garantiåtaganden som borgen eller liknande. I dessa fall bör staten kunna ligga på en högre risknivå än bottenin-teckning.

SFR anser även att fiskerilån med kortare amorteringstid än tio år bör ges möjlighet till förlängning.

Vattenbrukarnas riksförbund: Utredningen talar om insatser som ska underlätta för den svenska exporten av fisk och fiskprodukter. Dessa åtgärder bör också innefatta vattenbruksföretag.

Utredningen

Medlen bör användas dels till information under minst fyra år i syfte att på lång sikt öka konsumtionen av fisk och fiskprodukter, dels till insatser som syftar till att förbättra kvaliteten på dessa. Medlen bör fonderas och förstärkas med medel från fiskbranschen i vid bemärkelse. Regeringen bör besluta om översiktliga riktlinjer för verksamheten. Beslut om genomförande av åtgärderna bör fattas av en grupp bestående av representanter för fiskbranschen i vid bemärkelse och representanter för allmänintresset. Samarbete bör ske med Folkhälsoinstitutet. Det kunnande som finns representerat inom Svensk Fisk bör tas tillvara.

Kommerskollegium: Kollegiet vill framhålla att de statligt understödda konsumentfrämjande åtgärder (30 miljoner kronor) som föreslås i betänkandet bör utformas så att de inte verkar diskriminerande i förhållande till utländsk import (artikel 11 i EES-avtalet, motsvarande artikel 30 i Romfördraget, förbjuder kvantitativa restriktioner och åtgärder med motsvarande effekt).

I övrigt kan konstateras att utredningen koncentrerar analysen till de krisdrabbade delarna av fisket. Kommerskollegiums uppfattning är dock att föreslagna medel till konsument- och exportfrämjande åtgärder främst bör avsättas för de konkurrenskraftiga delarna av svenskt fiske. Kollegiet hade önskat att det i betänkandet tydligare hade framgått vilka delar av fisket som är relativt konkurrenskraftiga i förhållande till konkurrenterna inom EES, dels med avseende på den ökade konkurrensen på den svenska hemmamarknaden, dels med avseende på svensk export.

Konkurrensverket: I jordbrukspriserförhandlingarna 1987 och 1988 avsattes sammanlagt 30 miljoner kronor för konsumentfrämjande åtgärder. Konkurrensverket finner det anmärkningsvärt att beslut om hur dessa medel skall användas ännu ej fattats. Som konsumentfrämjande åtgärder föreslår utredningen att medlen inriktas på informations- och marknadsföringsverksamhet av fiskprodukter. En sådan användning är snarast att betrakta som producentinriktad, varvid de rättsliga konsekvenserna kommer i fokus. Enligt Konkurrensverkets mening måste dessa medel, i form av generella prissänkningar på fiskprodukter eller liknande direkta åtgärder, komma konsumenterna till del. Vad gäller behovet av en marknadsföringssatsning för fiskprodukter torde den uppgiften vara ett naturligt inslag i producenternas verksamhet. Generellt sett tillgodoses dock konsumentens intresse bäst genom att marknads mekanismer och därmed konsumenternas signaler får styra utbudet och prisbildningen på en konkurrensutsatt marknad. Konkurrensverket har i olika sammanhang förespråkat att även ett sådant speciellt område som yrkesfisket successivt bör öppnas för marknads mekanismer, vilket på sikt gör det möjligt att uppnå en effektiv och konkurrenskraftig fiskenäring i Sverige.

Statens naturvårdsverk: Behovet av att minska förekomsten av toxiska ämnen i fisk förbigås av utredningen som konsumentfrämjande åtgärd. De födoämnen som tas från sjöar, vattendrag och hav bör kunna utnyttjas som föda utan hälsorisk. Förekomsten av kvicksilver, organiska miljögifter, kadmium och cesium -137 är de ämnen som för närvarande främst begränsar denna möjlighet. Det är därför speciellt viktigt att utredningen beaktar hur konsumenterna skall ges information som främjar konsumtionen av lämplig fisk.

Statens jordbruksverk: Jordbruksverket vill understryka att användningen av medlen måste i första hand vara en konsumentfråga. Vid utarbetande av förslag till medlens användning bör därför synpunkter från nuvarande Konsumentberedningen (f.d. Konsumentdelegationen) tillmätas särskild betydelse. Konsumentberedningen bör vidare vara representerad i den grupp som tillsätts för att närmare utarbeta förslag till användning av medlen. Det bör ankomma på regeringen att besluta om medlens användning på förslag av gruppen.

Statens livsmedelsverk: Livsmedelsverket instämmer i utredningsförslag att medel avsätts för konsumentfrämjande åtgärder och att de används för en långsiktig informationsinsats i syfte att öka intresset för fisk och fiskprodukter. Livsmedelsverket vill erinra om de konsumentfrämjande åtgärder som verket bedriver med stöd av livsmedelslagstiftningen och som syftar till att förbättra kvalitet och hygien på fisk och fiskprodukter. Verket vill också här påminna om det mångåriga och mycket goda samarbetet med Svensk Fisk. En samordning av kommande informationsinsatser och Livsmedelsverkets verksamhet bör därför ske. Delar av de avsatta medlen bör enligt verkets uppfattning användas till följande områden:

- Kostrekommendationer för fisk
- Kost och hälsoaspekter på fisk
- Livsmedelshygien och fisk

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län: Fisk som ett viktigt livsmedel för folkhälsan bör betonas och organiserad samverkan med relevant medicinsk forskning inom området är viktig. De konsumtionsfrämjande åtgärderna som föreslås i utredningen är också positiva. Det är inte minst viktigt att man kan ta till vara råvaruutbudet där det är som störst, dvs. i sill/strömmingfisket. Det är angeläget att försöken att få fram produkter baserade på sillråvara till både storkök och enskilda konsumenter. Det är länsstyrelsens övertygelse att genomtänkta marknadsföringsinsatser för produkter av sillråvara kan ge betydande marknadsandelar, som på sikt ger positiva återverkningar för sillpriset.

Svensk Fisk, ekonomisk förening: Föreningen tillstyrker utredarens förslag om hur de 30 miljoner kronor som tidigare avsatts för konsumentfrämjande åtgärder skall användas. Det är väsentligt att informationsverk-

samheten blir fristående från såväl statliga som privata organisationer. Det är inom detta område viktigt att det kontaktnät och den informationsverksamhet som föreningen byggt upp kan bibehållas också under det väl inarbetade namnet Svensk Fisk.

Konsumentberedningen: Konsumentberedningen vidhåller den grunduppfattning som kom till uttryck i brev till regeringen av den 22 juni 1992 och förordar att

1. i första hand bör 30 miljoner kronor (med tillägg för ränta) användas enligt ursprungligt beslut, för prisnedsättning på torsk.

2. om regeringen föreslår riksdagen ändrad användning, för information m.m., bör beloppet handhas av organisationer, som bevakar konsumentintresset och som nu samlats i ett nybildat svenskt konsumentråd. Det vore stötande om fiskbranschen, som ursprungligen drog fördel av de höga torskpriserna, skulle styra handhavandet av pengarna. (I detta sammanhang gjorde beredningen i brevet en jämförelse mellan 30 miljoner kronor till fisket och 2 miljoner kronor/år till konsumentorganisationer för aktiviteter på det livsmedelspolitiska området.) Om det inte går att åstadkomma en för konsumenterna tillfredsställande användning av beloppet på fiskets område vore det måhända bättre att det via statsbudgeten tillfördes konsumentorganisationer för allmänna insatser på konsumentområdet. Beloppet 30 miljoner kronor avsågs ursprungligen skola disponeras 1988/89. Medlen har ingått i prisregleringskassan och har varit räntebärande. Räntorna (inkl. ränta på ränta) bör läggas till det ursprungliga beloppet och användas på samma sätt som detta.

Fiskbranschens riksförbund: Vi delar utredarens förslag då det gäller konsumentfrämjande åtgärder, men vill understryka, att oavsett om medlen används under en period på 3–4 år eller för ännu mera långsiktiga insatser, är det av stor vikt att åtgärderna samordnas med "fiskbranschen i vid bemärkelse". Som ansvarig för genomförandet av åtgärderna anger utredningen två alternativ, dels Svensk Fisk, om verksamheten där fortsätter, eller en grupp där fiskbranschen finns representerad. FR föreslår det senare alternativet och är berett att delta i den beslutande gruppen. Vi vill understryka vikten av att beslut fattas före den 1 juli 1993 och föreslår att medlen överförs till Fiskeriverket att användas enligt utredarens förslag med Fiskeriverket som huvudman.

Sveriges fiskares riksförbund: Frågan om de 30 miljoner kronor som reserverats för konsumentfrämjande åtgärder har varit föremål för flera förslag och överväganden. Utredningens förslag borde kunna tillfredsställa konsumentintresset i vid bemärkelse. SFR delar i huvudsak utredningens förslag. Förbundet vill understryka, att den övervägande målsättningen bör vara att Svensk Fisk skall få möjlighet att långsiktigt kunna genomföra den informations- och upplysningsverksamhet som i dag är etablerad – inte minst för stor-

hushåll, skolverksamhet och massmedia. Avkastningen på nämnda belopp garanterar en verksamhet som ungefärligen kan jämföras med dagens.

Det bör i detta sammanhang understrykas, att försvinner informations- och konsumentupplysningen om fisk som livsmedel, finns det i framtiden ingen möjlighet att etablera en liknande verksamhet. Fisken som kostriktigt livsmedel och kvalitetsaspekter i övrigt kommer totalt bort för andra livsmedel, som har stora resurser för reklam och övriga marknadsföringsåtgärder. Detta är inte minst viktigt i ett EG-perspektiv. Bl.a. har i marknadsföringen vilseledande beteckningar på fisk utgjort ett stort problem för konsumenterna i många EG-länder. Detta är ett problem som man delvis kommit till rätta med i Sverige genom samarbete mellan branschorganisationerna och Livsmedelsverket. Svensk Fisk har i detta sammanhang en stor uppgift att fylla.

Vattenbrukarnas riksförbund: VRF delar Fiskeriverkets förslag gällande en väl genomarbetad informationskampanj. Även här gäller att VRF ges tillfälle att medverka i och påverka kampanjens utformning. Vattenbruksföretag bör även kunna påverka utformningen av och medverka i insatser, som syftar till att förbättra kvaliteten på fisk och fiskprodukter.

3 Utsättning av fisk

Utredningen

För verksamheten med utsättning av fisk bör under budgetåren 1993/94 och 1994/95 avsättas 9,2 miljoner kronor ur prisregleringskassan för fisk. Utredningen återkommer i slutbetänkandet den 1 juli 1993 med förslag till framtida inriktning, finansiering och omfattning av utsättningsverksamheten.

Statens naturvårdsverk: Naturvårdsverket stöder i huvudsak utredningens förslag. Resurserna för kompensationsodling och utsättning av bl.a. lax bör på sikt i större omfattning utnyttjas för biotopvård och förbättrande av naturereproducerande fiskbestånd. Skälen till detta är dels att det är viktigt att bevara de hotade genetiska resurserna, dels de risker för fisksjukdomar som fiskodlingarna innebär. Finansiering genom fiskevårdsavgifter för flera områden än Vänern bör utredas för att bl.a. möjliggöra etableringen av flera fiskevårdsområden i Sverige. Då det är angeläget att finna lämpliga finansieringsformer för biotopvård, utsättning av fisk och andra åtgärder som kan gynna både yrkes- och fritidsfisket, bör möjligheterna till fiskevårdsavgifter för även andra områden än Vänern utredas.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län: Utsättning av fisk måste art- och områdesvis väl utvärderas innan beslut om inriktning fattas. Värdet av naturligt reproducerande fiskbestånd är en stor nationell resurs, vilken bör skyddas långsiktigt. Omfattande odlingsverksamhet utan betryggande kontroll utgör ett hot mot biologisk mångfald och genetisk variation. Det är ange-

läget att den planerade utvärderingen av torskförsöken bl.a. integrerar andra länders forskningsresultat inom området och att lönsamheten vid utsättningar under olika tänkbara utfall prognosticeras.

Länsstyrelsen i Blekinge län: Enligt utredningen är fiskutsättningar i många fall en samhällsekonomiskt lönsam fiskevårdsåtgärd som bl.a. kan medföra att lönsamheten i ett pågående fiske upprätthålls eller ökas. Under många år har ål, lax och havsöring satts ut vid Blekingekusten. Utsättningar i mindre omfattning har även gjorts av gädda och sik. Fiskutsättningar gynnar emellertid inte bara yrkesfisket utan även husbehovsfisket och sportfisket. Åtskilligt tyder dessutom på att kustfiskets betydelse kommer att öka under de närmaste åren. Länsstyrelsen anser att fiskutsättningar vid kusten är en mycket viktig åtgärd som i de flesta fall ökar lönsamheten i fisket samtidigt som det bidrar till att konsumenterna får ett bredare utbud av fisk. Utsättningar av fisk vid kusten bör därför vara en viktig uppgift för staten. Härigenom skapas förutsättningar för ett mera differentierat fiske, ökade inkomster och fler arbetstillfällen i kust- och skärgårdsområden samt ökade möjligheter till ändrad fiskeinriktning.

Länsstyrelsen i Västernorrlands län: Påtagliga brister och oklarheter finns i utredningens sammanfattning om utförd fiskevård. Så gott som uteslutande uppräknas utförda insatser vid väst-, syd- och ostkusten. I andra fall uppräknas utsättningar i de större insjöarna i södra Sverige samt utsättningen i Östersjön. Sammanfattningen blir missvisande eftersom fiskevården i Norrland reducerats till enbart försök med odling av flodkräfta och torsk trots att huvuddelen av all lax- och havsöringutsättning i Sverige sker vid Norrlandskusten och Norrlandsälvarna. Betydande kvantiteter sättål utsättes även varje år inom detta område. Bortsett från havsöringen som i stort är stationär gagnar denna fiskevård hela det svenska fisket inkl. då husbehovsfisket och sportfisket. Länsstyrelsen anser att fiskutsättningar vid kusten och älvarna är en värdefull åtgärd som bidrar till sysselsättningen samt till att konsumenterna får ett brett utbud av fisk. Utsättning av fisk skapar därmed möjligheter till fiske på flera fiskarter vilket bidrar till ett differentierat fiske. Genom detta skapas ökad sysselsättning samt ökade inkomster i de sysselsättningssvaga regioner som speciellt Norrlands kust- och skärgårdsområden utgör. Fiskutsättning vid kusten och i älvarna bör med detta vara en statlig uppgift när det gäller att uppnå ovanstående syfte.

Sveriges fiskares riksförbund: Det är viktigt att utsättningar av fisk får fortsätta enligt ungefär samma mönster som för närvarande och förbundet finner det tillfredsställande att medel för denna verksamhet föreslås för vart och ett av de kommande två budgetåren. Utsättningsverksamheten ger en mycket god ekonomisk avkastning för yrkesfisket och SFR ser det också mycket angeläget att påbörjade försök med förstärkningsutsättningar av bl.a. torsk och plattfisk kan fortsätta.

SFR noterar också att utredningen återkommer i sitt slutbetänkande till den långsiktiga omfattningen och finansieringen av utsättningar.

I samband med förslagen rörande utsättningsverksamheten, anfördes i betänkandet, att de "förslag som läggs av utredningen om en särskild fiskevårdsavgift för Väneren bör beaktas när ställning tas till hur utsättningsverksamheten generellt bör organiseras och finansieras." Förbundet vill i detta sammanhang mycket kraftigt framhålla, att denna särskilda fiskevårdsavgift bör utformas som en "allmän" fiskevårdsavgift med en fastställd avgift per fiskande, och inte, som diskuterats, i förhållande till mängden upptagen fisk. Ett system, som inte bara skulle drabba yrkesfisket orimligt hårt, utan också införa fördelningsprinciper som går rakt emot de förslag som presenteras i förslaget till ny fiskeriförordning. SFR:s bestämda uppfattning är vidare, att en eventuell kommande fiskevårdsavgift skall administreras av fiskeriverket, eftersom detta är att betrakta som en myndighetsuppgift.

4 Regionalt transportstöd

Utredningen

Det bör införas ett regionalt transportstöd för fiskare på norra ostkusten och på Gotland.

Kommerskollegium: Utredningens förslag till transportstöd i form av regionalt pristillägg kan vara mer kontroversiellt än vad som framgår i betänkandet. Frågan om "stöd till arktiska och subarktiska regioner" är ännu inte avgjord mellan Sverige och EG. Inom EG är man generellt sett negativ till driftstöd, som det ju är fråga om här.

Fiskeriverket: Fiskeriverket vill understryka behovet av stöd till speciellt norra ostkusten som har långa avstånd och där fisket är beroende av ett fåtal kommersiellt intressanta arter. I EG:s nuvarande stödsystem lämnas inget utrymme för fraktstöd. I EES-avtalet sägs i protokoll 9 artikel 4 att allt statligt stöd som snedvrider konkurrensen skall avskaffas. Fiskeriverket bedömer att ett fraktstöd till norra ostkusten inte står i strid med EES-avtalet.

Konkurrensverket: En viktig del av EES-avtalet som berör bl.a. fiskets område gäller generella principer för statligt stöd. Dessa regler baseras på EG:s bestämmelser för statligt stöd enligt Romfördragets artiklar 92–94 och innebär att i princip allt stöd som kan snedvrider konkurrensen är förbjudet, i den mån det påverkar handeln mellan medlemsstaterna. Enligt protokoll 9 inom EES-avtalet förbjuds vidare användning av bl.a. importavgifter för att stödja den egna produktionen. Mot bakgrund härav borde utredningen närmare ha belyst om ett transportstöd till vissa områden och ett exportstöd, som under ett antal år skall finansieras från den befintliga prisregleringskassan, kommer att vara förenliga med EES-avtalets bestämmelser.

Närings- och teknikutvecklingsverket: NUTEK vill framhålla att det sedan många år finns ett regionalpolitiskt godstransportstöd som just har till syfte att ge företagen kompensation för fraktmerkostnader som uppstår på långa avstånd. Stödet ges med 10–50 % beroende på var företaget är beläget och hur lång transportsträckan är. En lägsta transportvikt är 100 kg. Detta stöd kan lämnas för huvuddelen av transporter av fisk från transportstödsområdet per bil eller järnväg på ett avstånd om minst 251 km. Stödet täcker Norrlandskusten från Söderhamns kommun och norrut. NUTEK anser att detta stöd är mer konkurrensneutralt och tar mer hänsyn till avstånd och geografisk belägenhet än det i utredningen föreslagna systemet. Stödet lämnas som bidrag i procent på faktiskt erlagd kostnad till den av avsändaren eller mottagaren som erlagt fraktkostnaden. NUTEK menar att utredningens förslag ger en överkompensation och inte tar hänsyn till avstånd och geografisk belägenhet. Vidare menar NUTEK att staten bör verka för rationella transportlösningar. NUTEK anser att utredningens förslag inte alls utgör ett incitament till att effektivisera transporter. Snarare motverkar förslaget en sådan utveckling. NUTEK anser därför att någon särskild form av transportstöd för fisk inte behöver införas. I stället bör det befintliga transportstödet utvecklas. NUTEK har regeringens uppdrag att utvärdera godstransportstödet och har nyligen påbörjat detta arbete där hela regelsystemet – inkl. stödet till jordbruk/fiske och livsmedelsindustri – kommer att ses över. När det gäller transportstöd till Gotland finns även här redan i dag ett statligt transportstöd som lämnas direkt till rederiet som därigenom kan reducera sina frakttaxor. Innan ett ytterligare transportstöd för fisk på Gotland införs bör det befintliga stödet studeras närmare. NUTEK anser dock att ett transportstöd till/från Gotland måste grundas på att ge kompensation för fraktmerkostnaderna.

Statens jordbruksverk: Utredningen diskuterar regionalpolitiskt motiveerat stöd i form av transportstöd i öre/kg. Upplysningsvis vill Jordbruksverket meddela att det inom EG för närvarande inte tillämpas sådana stödformer. Stöd för transporter kan i stället utgå genom att transportapparaten stöds, t.ex. genom investeringsbidrag till färjor. För det gotländska jordbrukets konkurrenskraft har Jordbruksverket gjort bedömningen att ett transportstöd är av avgörande betydelse. Detsamma torde gälla för fisket.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län: Utifrån vissa motiv pekar utredningen ut norra ostkusten (Gävleborgs län och norrut) samt Gotland som område för regionalt stöd. Länsstyrelsen anser inte att särskilda områden/kuststräckor bör anges innan definitiva uttolkningar i enlighet med EG-tillämpning kan göras. Ett större urval av adekvata kriterier för regionalekonomiskt svaga områden bör utarbetas innan definitiv ställning tas till vilka områden, som bör ifrågakomma. Jämförelser mellan övriga nordiska länders syn på regionalt EG-stöd bör för att uppnå konkurrenslikhet ske. I Göteborgs och Bohus län finns öar och andra områden utmed kusten där alternativa sysselsättningsmöjligheter till fiske är få eller saknas, där samhällliga servicegra-

den är låg, där transportvägar för avsättning av fisk och till erforderlig service för fisket är långa.

Länsstyrelsen i Blekinge län: Länsstyrelsen konstaterar att utredningen nu inte framför några konkreta förslag för att komma till rätta med de akuta problemen för många sillfiskeföretag på sydkusten. Frågan om hur ett regionalt eller annat stöd till sydkusten skall utformas för att överensstämma med internationella åtaganden bör därför utredas med det snaraste.

Länsstyrelsen i Västernorrlands län: I utredningen föreslås att ett regionalt transportstöd på 2 miljoner kronor skall utgå till fiskare på Gotland samt inom Gävleborgs län och norrut. Inom detta område finns ca 300 båtar och skepp med yrkesfiskelicens. Antalet fiskare på varje enhet varierar men om medeltalet är två på varje fartyg blir det fråga om ca 600 personer. Förslaget stöd blir därmed drygt 3 000 kr till varje fiskare. Länsstyrelsens bedömning är i detta fall att den föreslagna summan måste räknas upp mycket kraftigt om den skall få någon ekonomisk betydelse för fiskare i området.

Svensk Fisk, ekonomisk förening: Om regionalt pristillägg skall utgå med ett öresbelopp/kg fisk som är avsedd för mänsklig konsumtion är det föreningens uppfattning att stödet bör administreras på liknande sätt som nu, dvs. genom utbetalning direkt till fiskare och inte via förstahandsmottagare. Skälet till detta är att efarenheten visar på svårigheterna att alltid göra en korrekt bedömning huruvida en fiskare är berättigad till stöd eller ej. Dessutom finns i dag ett väl utvecklat och flexibelt utbetalningssystem som dock förutsätter en landningsstatistik som bygger på de avräkningsnotor som upprättas mellan fiskare och förstahandsmottagare.

Sveriges fiskares riksförbund: Utredningen avser att i sitt slutbetänkande återkomma med en diskussion kring ett regionalpolitiskt stöd som rymms inom den av EG fastlagda regionalpolitiken. Förbundet vill dock redan nu framhålla, att regionalstödet är av avgörande betydelse för delar av det svenska yrkesfiskets framtid. Det är av största vikt att ett väl fungerande regionalt stöd till yrkesfisket redan är i funktion vid ett framtida inträde i den Europeiska Gemenskapen. Det är angeläget att norra ostkusten och Gotland kan erhålla sådant stöd som föreslås i betänkandet, men sett från yrkesfiskets synpunkt finns också andra områden på södra ostkusten inkl. Öland och sydkusten där regionala stöd är nödvändiga för att bibehålla ett livskraftigt yrkesfiske. SFR förutsätter i detta sammanhang att man till de stödområden som kan bli aktuella också hänför inlandet, dvs. det sötvattensfiske som förekommer där. Insjöfiskarna har ofta mycket långa transportvägar till sina försäljningsplatser, ibland 30 mil eller mer och bör därför kunna ifrågakomma för transportstöd på samma villkor som kustfiskarna. Vad beträffar regionalstöd till fisket är detta en fråga – förutom de i utredningen föreslagna åtgärderna – som noggrant måste beaktas i det fortsatta utredningsarbetet och i medlemskapsförhand-

lingarna. Beträffande transportstödet anser förbundet också att det skall finnas möjlighet att erhålla stöd för frakt av s.k. industrifisk till fiskmjölsfabriken på Ängholmen. Med förhållandevis små kvantiteter och låga råvarupriser finns utan ett sådant transportstöd inga möjligheter att avsätta denna typ av vara, en fråga som också har en klar miljöaspekt eftersom det råder strikt dumpningsförbud av fisk i Östersjön.

Prop. 1992/93:184
Bilaga

5 Vattenbruket

Utredningen

Det stöd i form av lånegaranti som i dag ges till investeringar i fiskeföretag bör omfatta också vattenbruksföretag. Det bör med EG förhandlas om en tullfri kvot för export av regnbåge. I syfte att förbättra vattenbrukets konkurrenskraft bör Sverige skaffa sig status som sjukdomsfri zon.

Statens naturvårdsverk: Utredningen bör även överväga vilka miljöskyddsåtgärder som kan erfordras för att minska utsläppen av föroreningar, främst fosfor och kväve, från odlingsanläggningarna. Sverige skall enligt riksdagens beslut halvera sina fosfor och kväveutsläpp till omkringliggande hav mellan 1985 och 1995. Kostnaderna för att uppfylla dessa åtaganden är betydande och kräver långtgående åtgärder för många samhällssektorer. De krav som kan ställas på vattenbruket beträffande reduktionen av närsalter är så omfattande att utredningen bör klargöra vilka former av vattenbruk som med erforderliga miljöskyddsåtgärder är ekonomiskt konkurrenskraftiga.

Statskontoret: I betänkandet sägs att vattenbrukets produktion under flera år minskat. Förutom stagnerande eller fallande priser till följd av en omfattande import har utbrott av fisksjukdomar bidragit till problemen. Mot denna bakgrund menar utredningen att det är angeläget att insatser görs för att stödja vattenbruket. Enligt EG:s direktiv kan ett land ansöka om status som sjukdomsfri zon till vilken inte får föras in levande fisk om den inte kommer från en zon med samma status. För att erhålla och behålla status som godkänd zon krävs omfattande kontrollprogram med frekventa provtagningar i alla odlingsar. Den årliga kostnaden för dessa anges till mellan 2 och 4 miljoner kronor. Det finns anslagsmedel avsatta för framtagande av underlag för ansökan om sjukdomsfri zon. Utredningen framhåller att det är av största vikt att det framgent avsätts anslagsmedel för att Sverige skall kunna upprätthålla status som sjukdomsfri zon. Statskontoret anser emellertid att det är rimligt att de som odlar fisk för konsumtionsändamål själva svarar för, eller åtminstone till en del står för kostnaden för de kontrollprogram som krävs. Annars kan åtgärden betraktas som en indirekt statlig subventionering av vattenbruket.

Statens jordbruksverk: Det i avsnittet nämnda anslaget om 10 miljoner kronor skall täcka ökade undersökningskostnader, kontrollåtgärder etc., som

bedöms nödvändiga till följd av EES-avtalet. Anslaget skall täcka sådana kostnader för samtliga djurslag och utbetalades första gången budgetåret 1992/93. Framför allt skall anslaget disponeras till åtgärder som skall möjliggöra för Sverige att erhålla s.k. tilläggsgarantier för olika sjukdomar. Sverige förbereder för närvarande ansökan om sådana garantier för sjukdomar på bl.a. nötkreatur, får, svin, fjäderfä, fisk, blötdjur, bin och hjortdjur. En bedömning av hur medlen skall fördelas görs i samråd med smittskyddsexpertis för de olika djurslagen vid Statens veterinärmedicinska anstalt, Sveriges lantbruksuniversitet och Fiskeriverket. Då det gäller tilläggsgarantier utgör fisksjukdomarna generellt sett högt prioriterade ansökningar. Fisksjukdomar är svårbekämpade och det är ofta svårare och dyrare att kontrollera en fisksjukdom genom spridning av smitta via vattensystem etc. än att kontrollera en sjukdom på t.ex. nötkreatur eller svin. Det föreligger också risk för spridning av sjukdomar till den vilda fiskpopulationen, som kan bli reservoar för sjukdomarna. Det är därför ett primärt mål att inte introducera nya fisksjukdomar i landet. Jordbruksverket kommer därför att utarbeta ansökningar om tilläggsgarantier för sju olika fisksjukdomar inkl. ansökan om status som godkänd zon ("approved zone") för sjukdomarna IHN och VHS. Av det beviljade anslaget kommer djurslaget fisk att höra till de mest prioriterade djurslagen. En förutsättning för att Jordbruksverket skall kunna fortsätta att stödja de undersökningar, kontrollprogram m.m., som erfordras för att bibehålla eventuella tilläggsgarantier är naturligtvis att verket även fortsättningsvis tilldelas det särskilda anslaget på lägst dagens nivå. Jordbruksverket disponerar för detta ändamål inte några andra medel.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län: Länsstyrelsen delar utredningens uppfattning och vill ytterligare understryka vikten av att Sverige skaffar sig status som sjukdomsfri zon, vilket inte enbart är av grundläggande betydelse för vattenbruket och fiskevärden utan också i hög grad gynnar marknadsföringen och försäljning av svenskfångad fisk i och utanför landet.

Fiskbranschens riksförbund: Utredaren understryker att det är av vital betydelse att Sverige i "internationella förhandlingar kan förhandla sig till sänkta tullar eller tullfria kvoter". Med referens till vad ovan sagts anser vi detta vara en alltför defensiv hållning då det gäller förhandlingarna mellan Sverige och EG vid en kommande EG-anslutning. I stället för att försöka förhandla sig till sänkta tullar eller tullfria kvoter anser vi att en svensk EG-anslutning måste innebära en total frihandel också på fiskets område. Även om svensk handel och industri inom fiskets område tidigare missgynnats finns det ingen anledning varför detta skulle ske ytterligare en gång.

Sveriges fiskares riksförbund: SFR vill understryka vad som nämns i rapporten angående fisksjukdomar med anknytning till vattenbruket och tillstyrker att Sverige försöker skaffa sig status som en "sjukdomsfri zon". Det finns stora risker att sjukdomar i vattenbruksanläggningar också sprider sig

till viltlevande fiskbestånd och allvarligt skadar dessa. Det är mycket viktigt att man så långt det är möjligt söker eliminera sådan sjukdomsspridning, detta även vad det gäller spridande av smitta mellan olika anläggningar. Slentrianmässig tillståndsgivning har under det senaste decenniet inneburit allvarliga fall av sjukdomsspridning. Detta har inte gynnat vattenbruket som näring.

Vattenbrukarnas riksförbund: Vi noterar med tillfredsställelse att utredningen anser det angeläget att insatser görs för att stödja vattenbruket i en internationell konkurrens. Vi delar också uppfattningen att det behövs statliga medel både för att kunna erhålla statusen som sjukdomsfri zon och för att framgent kunna behålla samma status. Den långsiktiga finansieringen av Fiskhälsans verksamhet, utvecklingsprojekt och marknadsföringsinsatser av generell karaktär är av avgörande betydelse för Vattenbrukets framtida utveckling. Lånegarantier inom den statliga ramen skulle ge nödvändig stimulans och möjlighet till investeringar, vilka är livsavgörande för flera vattenbruksföretag. Läget är för närvarande så svårt för många fiskodlare att man t.o.m. saknar möjligheter att finansiera foderinköpen. Utredningens förslag om en tullfri kvot skulle också öka möjligheterna för exportföretagen. Förslaget bör omgående undersökas.

6 Bildande av producentorganisation

Utredningen

Från prisregleringskassan för fisk bör det avsättas dels ett engångsbelopp på 4 miljoner kronor för att stödja bildandet av en producentorganisation på fiskets område, dels 4 miljoner kronor för vardera budgetåren 1993/94 och 1994/95 för att finansiera överskottshantering av fisk.

Konkurrensverket: Bildandet av producentorganisationer efter EG:s modell innebär att producenterna själva skall ta hand om egen produktion och eventuella överskott. Det är dock sannolikt att problem, inte minst från konkurrenssynpunkt, kan uppstå inom det nya systemet. Därför är det viktigt att utredningen i sitt slutbetänkande redovisar EG:s erfarenheter av producentorganisationer, t.ex. hur dessa administrerar ett statligt stöd inbördes och hur förhållanden mellan organisationerna och den stora delen av icke-anslutna fiskeföretag har varit i olika EG-länder, innan slutlig ställning tas i denna fråga.

Svensk Fisk, ekonomisk förening: Svensk Fisk vill peka på vissa svårigheter om det bildas flera producentorganisationer. Exempelvis har man inte den möjlighet till samordning och överblick över hela näringens situation som en gemensam organisation ger. Dessutom kommer självklart de totala administrationskostnaderna, för vilka statliga bidrag visserligen kan komma att ges initialt, att bli större om flera organisationer skall utarbeta egna rutiner för att

klara av bl.a. de rapporteringskrav som kommer att finnas vid ett eventuellt EG-medlemskap. Med Svensk Fisks kännedom om förstahandsmottagares administrativa rutiner måste här varnas för att underskatta de problem som kan uppstå vid ombildande av exempelvis en fiskarägd fiskförsäljningsförening till en producentorganisation.

Konsumentberedningen: KoB anser i princip att staten inte bör stöda producentorganisationer och ge dessa myndighetsuppdrag inom en reglering, i detta fall överskottshanteringen. Med tanke på överenskommelser inom ramen för EES och EFTA och på EG:s regler är det dock svårt att komma fram till alternativt förslag att hantera överskotten. Risker föreligger emellertid för uppkomst av monopol; det visar inte minst utvecklingen på jordbruksområdet i Sverige. Dessa risker blir större om man, som utredningen, accepterar att endast en producentorganisation bildas för hela landet.

Sveriges fiskares riksförbund: Förbundet har uttalat, att avsikt finns att bilda en producentorganisation fr.o.m. 1 juli 1993. En arbetsgrupp inom förbundet är tillsatt. Det bör i detta sammanhang understrykas, att förbundet i utredningen klart har deklarerat att om EES-avtalet träder i kraft senare än 1993-07-01, vilket i skrivande stund har utslutits, bör prisregleringsavgiften behållas fram till 1994-01-01, då EFTA-avtalet träder i kraft. Inriktningen på insatserna under detta halvår bör vara av annorlunda karaktär, vilket förbundet vill återkomma till. Starten för producentorganisationen bör vid detta läge flyttas fram till 1994-01-01. Möjligheten att beräkna bidraget till PO-verksamheten är förknippad med svårigheter, eftersom förbundet i dag inte vet hur många PO som bildas. Förbundets uppfattning är dock i detta sammanhang klar, nämligen att en PO-organisation bör bildas för hela landet. Vid beräkningar har förbundet kommit fram till att utredningens förslag om att reservera 4,0 miljoner kronor för detta ändamål är otillräckligt. Förbundet föreslår i stället 6,0 miljoner kronor.

7 Prisregleringssystemets avveckling

Utredningen

Från prisregleringskassan för fisk bör det avsättas dels ett engångsbelopp på 5 miljoner kronor för avveckling av prisregleringen, dels ett engångsbelopp på 4 miljoner kronor för restitution av prisregleringsavgift till fiskberedningsindustrin, dels 5 miljoner kronor för exportfrämjande åtgärder för vardera budgetåren 1993/94 och 1994/95. En utredningsman bör tillsättas med uppdrag att lösa praktiska frågor i samband med prisregleringens avveckling.

Fiskeriverket: Utredningen har föreslagit att stöd för exportfrämjande åtgärder utformas som en parallell till det stöd som utgår på jordbrukets område. Enligt EG:s nya marknadsordning (3759/92) är direkta exportsubventioner

inte tillåtna. Enligt EG:s riktlinjer för statligt stöd (92/C 152/02) är stöd till annonsering och marknadsföring tillåtna under följande förutsättningar:

- a) stödet får inte favorisera ett speciellt företag utan skall utformas för att stödja hela sektorn eller en grupp produkter,
- b) stödet får inte gynna något eller några speciella medlemsstater,
- c) stödet skall vara tillfälligt och avse arter som mera sällan används till mänsklig konsumtion eller avse nya fiskeprodukter eller produkter som kommer från mindre utvecklade regioner,
- d) för färsk fisk kan stödet utgöra 100 % och för färdiga produkter 50 % av kostnaden.

Stöd till marknadsföring på nya marknader är tillåtna om det avser indirekta åtgärder som organiserande av eller deltagande i mässor, marknadsstudier, marknadsundersökningar, etc.

Konkurrensverket: Konkurrensverket ser positivt på att nuvarande prisreglering, som bl.a. omfattar prisregleringsavgift och generella prisstöd, avskaffas den 1 juli 1993. Förändringen är en följd av den anpassning som måste ske på grund av EES-avtalet.

Utredningen föreslår också att generella åtgärder bör vidtas för att underlätta för svensk export och att "detta stöd utformas som en parallell till det stöd som utgår på jordbruksområdet". I den mån detta avser exportbidrag så vill Konkurrensverket påpeka att ett system med avsättningsgarantier till ett visst pris kombinerat med exportfinansiering bidrar till att incitamenten för aktörerna att konkurrera på den svenska marknaden minskar eller försvinner helt, vilket också motverkar en anpassning till en rationell företagsstruktur.

Statskontoret: Bland de förslag till stödåtgärder som utredningen för fram ingår även exportfrämjande åtgärder. Målsättningen bör enligt utredningen vara att underlätta för företag att exportera fiskprodukter samt att stärka profilen för svenska fiskprodukter i utlandet. För ändamålet föreslås att medel ur prisregleringskassan reserveras med 5,0 miljoner kronor under vart och ett av de kommande budgetåren. Medlen bör enligt utredningen förvaltas av Fiskeriverket, som också föreslås få besluta om deras användning. Ansvarig för besluten bör en särskild styrgrupp med representanter för berörda intressen vara. Statskontoret anser att medlen bör disponeras av näringen, t.ex. genom Svensk Fisk och den föreslagna styrgruppen ges beslutskompetens. Det är enligt vår bedömning olämpligt att staten, på förslaget sätt, genom Fiskeriverket tar på sig ansvar för näringens utveckling och lönsamhet. Däremot bör det ankomma på Fiskeriverket att svara för uppföljning av satsningen i sin helhet.

Utredningen utgår från att nuvarande prisreglering avvecklas per den 1 juli 1993. Fiskbranschens Riksförbund har föreslagit att restitution (ca 4,0 miljoner kronor) bör ges för de partier för vilka prisregleringsavgift erlagts och

som finns i lager den 1 juli 1993 hos beredningsföretag och grossister. Utredningen instämmer i de av Fiskbranschens Riksförbund framförda kraven. Statskontoret ifrågasätter emellertid om en restitution är motiverad då prisregleringsavgiften inbetalats enligt ett då gällande prisregleringssystem.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län: Länsstyrelsen vill slå fast att det föreslagna exportstödet på 5 miljoner kronor per år som föreslås av utredningen är en åtgärd som kan få gynnsamma återverkningar på fiskerinäringens möjligheter att anpassa sig till en växande marknad med kvalificerade produktkrav. Svensk beredningsindustri håller en hög internationell klass men anläggningarna är ofta små och befinner sig långt ifrån marknaden varför ett samhällsstöd för att komma in på marknaden kan vara nödvändigt. I utredningen påpekas också att aktiv marknadsföring i form av t.ex. mässdeltagande kan vara en viktig åtgärd. Länsstyrelsen vill betona betydelsen av att utländska avnämare också ges möjlighet att komma till Sverige för att på plats möta svensk fiskerinäring i hela dess bredd; yrkesfiske, beredningsindustri och fisketekniska företag. I den styrgrupp som utredningen föreslår skall besluta om olika marknadsutvecklingsprojekt har länsstyrelsen intresse av att ingå i.

Svensk Fisk, ekonomisk förening: Även om den överskottshantering som Svensk Fisk i dag svarar för efter den 1 juli 1993 blir en fråga för producentorganisationer nämner utredaren att vissa övergångslösningar kan krävas. Med tanke på den korta tid som återstår till den 1 juli menar föreningen att det snarast bör fattas beslut om en övergångslösning som innebär att Svensk Fisk handhar överskottsverksamheten även under regleringsåret 1993/94. Skälet till detta är att ge fiskarna tid för bildande av en producentorganisation samt arbetsro för denna organisation att utarbeta väl fungerande administrativa rutiner. Skall kompetensen hos Svensk Fisk tas till vara, vilket kan visa sig behövas vid bildandet av en producentorganisation, bör dessutom den nu anställda personalen vid Svensk Fisk snarast få besked om hur framtiden kommer att gestalta sig. Svensk Fisk anser för sin del att det är en öppen fråga om en särskild utredningsman behövs för att ta ställning till en eventuell fortsättning av Svensk Fisks verksamhet. I den mån Svensk Fisk skall avvecklas ankommer det på föreningsstämman att besluta om likvidation liksom om framställa till rätten om förordnande av likvidator.

Konsumentberedningen: KoB avstyrker förslaget om restitution av prisregleringsmedel. Det skulle föra långt om man inom statlig regleringsverksamhet med avgiftsändringar uppåt och nedåt skulle beakta inverkan på lagren. Det kan tilläggas att restitution av prisregleringsavgifter på handelsgödsel och bekämpningsmedel inte utgår efter avgifternas avskaffande den 2 december 1992.

Fiskbranschens riksförbund: Utredaren påpekar att man utgår från att prisregleringen avvecklas per den 1 juli 1993 men att det står Sverige fritt att bibehålla systemet till den 1 januari 1994 om inte EES-avtalet träder i kraft den 1 juli 1993.

FR föreslår att beslut fattas om att prisregleringen avvecklas per den 1 juli 1993 oavsett om EES-avtalet då trätt i kraft eller ej.

En förlängning av prisregleringen skulle ytterligare försvåra situationen för handel och industri.

Som framgår av utredningen har FR föreslagit att restitution ges för de partier som finns i lager per den 1 juli 1993.

Vi vill ånyo understryka vikten av att så sker.

Sveriges fiskares riksförbund: Förbundet avstyrker detta förslag då hela förslaget bl.a. bygger på ett retroaktivt beräkningssätt som är synnerligen tveksamt. Kontrollsvårigheter kommer också att uppkomma.

8 Kontrollorganisation

Utredningen

Från prisregleringskassan för fisk bör det under budgetåret 1993/95 avsättas 1,5 miljoner kronor för att finansiera den kontroll av fisk som i dag utförs av Svensk Fisk. Utredningen återkommer i slutbetänkandet med detaljerat förslag hur en kontrollorganisation skall organiseras och dimensioneras.

Statskontoret: Utredningen avser att återkomma till organisationsfrågor i sitt slutbetänkande bl.a. om hur en kontrollorganisation skall vara organiserad. Utredningen föreslår emellertid redan nu att Fiskeriverket får ansvaret för kvalitetskontrollen vid landningen av fisk. Statskontoret tillstyrker detta då kvalitetskontroll enligt EG bör vara en myndighetsuppgift och denna kontroll enligt utredningen inte är att betrakta som livsmedelshygienisk kontroll.

Kustbevakningen: Avsnittet beskriver på ett rättvisande sätt Kustbevakningens kontrollerande verksamhet. Här kan tilläggas, att Kustbevakningen avsätter betydande resurser på fiskeövervakningen. Under föregående budgetår avsåg inemot en femtedel av övervakningsinsatserna fisket. Ytterligare författningar som ej nämns i avsnittet men som också omfattas av Kustbevakningens kontrollverksamhet är Kk (1933:282) med vissa bestämmelser rörande fiskeriförhållandena i de till Sverige och Danmark gränsande farvattnen samt Förordning (1985:711) med vissa bestämmelser om torskfisket i Östersjön nordost Bornholm. Kustbevakningen vill erinra om att vår kontrollverksamhet omfattar även att bevaka landningen av fisk. Denna verksamhet inriktas exempelvis på minimimått, frednings- och införselbestämmelser men inte kvalitetskontroll i annan mening. Kustbevakningen tillstyrker att Fiskeriverket får huvudansvaret för den kvalitetskontroll, som ingår i marknadsreglerings-

systemet. Kustbevakningen är beredd att medverka i kontrollen. I 24 § förslaget till lag om marknadsreglering på fiskets område bör därför anges att, utöver polismyndigheten, även Kustbevakningen på begäran skall lämna den hjälp som behövs vid tillsynen.

Statens livsmedelsverk: Livsmedelsverket är den centrala myndigheten för tillsyn av fisk- och fiskprodukter. Tillsynen av hantering och anläggningar utövas, med undantag av vissa större anläggningar och exportkontrollanläggningar, av kommunernas miljö- och hälsoskyddsnämnder. Verksamheten omfattar kontroll av hygien och redlighetsbestämmelser från fiskebåten till konsumenten.

EG:s gemensamma bestämmelser inom ramen för fiskepolitiken samt EG:s rådsförordning nr 103/76 av 19 januari 1976, angående gemensamma marknadsstandarder för viss färsk och kyld fisk, ingår inte inom Livsmedelsverkets ansvarsområde.

Fiskproduktdirektivet 91/493/EEG av 22 juli 1991 om bl.a. hygienkrav och kontroll av fisk och fiskprodukter ingår däremot. Bestämmelser i detta direktiv kommer att utfärdas med stöd av livsmedelslagen. I direktivet ingår även bestämmelser om landningskontroll. Då verket inte helt är klar med hur landningskontrollen skall organiseras kan inte slutlig ställning tas till hur denna kontroll kan samordnas med annan kontroll. Verket kommer därför att ta kontakt med Fiskeriverket för vidare diskussion om landningskontrollens framtida utformning. Livsmedelsverket önskar en samordning med Fiskeriverket vad gäller landningskontroll av färsk fisk.

Svensk Fisk, ekonomisk förening: Föreningen delar utredarens mening att den uppgift en kontrollorganisation skall ha primärt bör vara att bevaka landningen av fisk samt att det är olämpligt att avveckla den kontroll som i dag finns och som sker i Svensk Fisks regi. Vem som skall ansvara för kontrollen fr.o.m. den 1 juli 1993 anser föreningen vara beroende av om en övergångslösning för överskottshantering kommer till stånd eller ej. Skulle Svensk Fisk även efter den 1 juli 1993 övergångsvis ha hand om överskottsverksamheten bör föreningen kunna handha även landningskontrollen av fisk.

9 Statistik

Utredningen

Den nuvarande statistiken på fiskets område bör bibehållas i avvaktan på förslag från kommittén för genomförande av ändrad ansvarsfördelning för den statliga statistiken.

Statistiska centralbyrån: Utredningens beskrivning av nuvarande fiskestatistik och vad som bör vara styrande för den framtida landningsstatistiken

efter normprissystemets avveckling stöds helt av SCB. SCB ansluter sig till utredningens förslag att frågan om den framtida statistiken på fiskets område i första hand tas upp till behandling av den i statistikpropositionen aviserade genomförandekommittén. SCB stöder också utredningens uppfattning att i avvaktan på kommitténs ställningstagande talar starka skäl för att nuvarande statistik bibehålles. SCB vill framhålla att det nu etablerade och väl fungerande insamlingssystemet till landningsstatistiken baserat på avräkningsnotor bör i sina huvuddrag bibehållas även efter normprissystemets avveckling. SCB delar utredningens bedömning att ett svenskt medlemskap i EG kommer att kräva detaljerad information om förstahandsomsättningen av fisk, kräft- och blötdjur. SCB menar att det då är ytterst angeläget att ha fortsatt tillgång till information på de avräkningsnotor som upprättas mellan fiskare och förstahandsmottagare. Att avveckla systemet med avräkningsnotor för att ersätta det med ett annat för tidsperioden mellan normprissystemets avveckling och ett eventuellt EG-medlemskap skulle enligt SCB:s uppfattning vara synnerligen ineffektivt.

Svensk Fisk, ekonomisk förening: Föreningen instämmer helt i utredarens bedömning att i avvaktan på den aviserade genomförandekommitténs ställningstagande talar starka skäl för att nuvarande statistik bibehålls. I detta sammanhang vill föreningen understryka vikten av att den detaljerade marknadsstatistik som Svensk Fisk i dag tar fram, som en biprodukt i prisregleringen, inte upphör den 1 juli 1993. Om en övergångslösning för överskottsverksamheten kommer till stånd bör Svensk Fisk övergångsvis även kunna få i uppdrag att bibehålla kontinuiteten i statistikproduktionen. I annat fall bör diskussioner omgående inledas mellan Fiskeriverket och Svensk Fisk om hur man på bästa sätt tar till vara på dels den kompetens som finns hos föreningen och dels det flexibla datasystem, inkl. hårdvara, som finns tillgängligt.

10 Finansiering

Utredningen

Från prisregleringskassan för fisk bör under budgetåret 1993/94 avsättas 34,5 miljoner kronor för exportfrämjande åtgärder, utsättningar av fisk, regionalt stöd, bildande av producentorganisation, överskottshantering, prisregleringens avveckling och kontroll av fisk. För konsumentfrämjande åtgärder bör avsättas 30 miljoner kronor och för trygghetsförsäkringen på fiskets område bör avsättas 8 miljoner kronor. Under budgetåret 1994/95 bör från prisregleringskassan avsättas 25 miljoner kronor för exportfrämjande åtgärder, utsättningar av fisk, regionalt stöd, överskottshantering och kontroll av fisk.

Fiskeriverket: En huvudfråga är hur stora inkomsterna till prisregleringskassan kan komma att bli under budgetåret 1992/93. Fiskeriverket kan i dag inte lämna någon säkrare prognos än den som redovisats av utredningen. Mot

bakgrund av den stora osäkerhet som råder både vad gäller det svenska fisket och importen vill Fiskeriverket betona den stora osäkerhet som åvilar inkomstprognosen. Fiskeriverket har den 21 december 1992 i ett yttrande till regeringen tillstyrkt en framställan från Sveriges Fiskares Riksförbund (SFR) om en höjning av bidraget för stillaliggande. Enligt verkets bedömning kommer kostnaderna under budgetåret 1992/93 att belöpa sig på ca 10 miljoner kronor.

Statskontoret: Utredningen avser att i sitt slutbetänkande diskutera alternativa långsiktiga finansieringsformer vid sidan av finansiering via statsbudgeten, exempelvis i form av en avgift på svenskfångad fisk. Statskontoret vill framhålla angelägenheten av att alternativa finansieringsformer övervägs.

Sveriges fiskares riksförbund: Utredningen anför att kostnaden för yrkesfiskarnas trygghetsförsäkring för det kommande budgetåret skall finansieras via prisregleringskassan, vilket förbundet ser med tillfredsställelse. Vi vill i sammanhanget framhålla den stora betydelse som det s.k. trygghetspaketet har för de aktiva yrkesfiskarna. Utredningen anser att den långsiktiga finansieringen på trygghetsförsäkringsområdet bör vara parallell med de lösningar som väljs inom jordbruket. Såvitt känt är denna fråga ännu ej helt avgjord varför det finns anledning att återkomma till denna.

11 Lagförslag

Utredningen

I syfte att till EES-avtalet anpassa lagstiftningen om statligt stöd och marknadsreglering inom fiskerisektorn bör dels omfattande ändringar göras i förordningen (1985: 439) om statligt stöd till yrkesfisket m.m., dels lagen (1974: 226) om prisreglering på fiskets område och förordningen (1986: 428) om prisreglering på fiskets område ersättas av en ny lag och en ny förordning om marknadsreglering på fiskets område.

Kommerskollegium: I utredningens förslag till förordning om marknadsreglering på fiskets område, 14 § 2 p. vill kollegiet göra följande förtydligande. I lagtexten anges det att "gentemot EES-länder får dock inga import- eller exportbegränsande åtgärder vidtas". Kollegiet vill framhålla att även licenskrav utan begränsning av importen är förbjuden i EES eftersom dessa räknas som åtgärder med motsvarande verkan.

Konkurrensverket: Konkurrensverket är vidare kritiskt mot förslagen till en marknadsregleringslag resp. en förordning som rör orienteringspriser och återtagspriser. Förslagen innebär i princip att en myndighet ska "fastställa för hela landet gällande orienteringspriser och återtagspriser". Konkurrensverket anser det viktigt att konsumentintresset inte bara beaktas utan sätts främst vid

prisbildningen. Förhållandet mellan efterfrågan och utbud bör därvid vara den viktigaste utgångspunkten.

Prop. 1992/93:184
Bilaga

Riksskatteverket: I förslag till ny lag om marknadsreglering på fiskets område (MRL, s. 130 ff) föreslås införandet av producentorganisationer med vissa i MRL angivna uppgifter. Motsvarande organisationer torde kunna bli aktuella även på andra områden inom näringslivet. En producentorganisation enligt utredningens EG-modell har många likheter med en svensk ekonomisk förening men skiljer sig samtidigt i flera principiellt viktiga avseenden från en sådan. Det är därför väsentligt att en sådan producentorganisations skattemässiga status blir klarlagd, t.ex. frågan om en sådan organisation är oinskränkt eller inskränkt skattskyldig, om den har rätt att göra avsättning till skatteutjämningsreserv, om avsättning till den obligatoriska interventionsfonden är skattemässigt avdragsgill etc.

Statistiska centralbyrån: För att kunna fortsätta insamlingen av avräkningsnotor efter avvecklingen av normprissystemet krävs en ny reglering av uppgiftsskyldigheten. Denna har också utredningen behandlat i framlagda förslag till lag och förordning om marknadsreglering på fiskets område. SCB anser det vara ytterst väsentligt att uppgiftsskyldigheten lagregleras från 1 juli 1993 för att undvika störningar i den nuvarande landningsstatistiken. SCB vill dock framhålla följande med anledning av hur uppgiftsskyldigheten behandlats i utredningens förslag till lag och förordning om marknadsreglering på fiskets område:

Uppgiftsskyldigheten i förslaget till lag om marknadsreglering är formulerat för att täcka såväl import- resp. exportverksamhet av fisk och fiskprodukter som förstahandsförsäljningen av svenskfångad fisk i Sverige. Detta gör förslaget svåröverskådligt. Uppgiftsskyldigheten vid förstahandsförsäljningen bör särskiljas så att det där kan framgå att uppgifterna skall lämnas på särskild godkänd avräkningsnota som upprättas mellan fiskare som säljare och förstahandsmottagare som köpare. Det är från uppgiftslämnarsynpunkt en fördel om en avräkningsnota, som ändock upprättas mellan köpare och säljare, även kan utnyttjas för att fullgöra uppgiftsskyldigheten enligt lagen och förordningen om marknadsreglering. Uppgiftsskyldigheten behöver även specificeras vad gäller fiskare som använder egna fångster i annan rörelse. Uppgifterna behövs för att komplettera landningsstatistiken. I nuvarande normprissystem omfattar förstahandsmottagarens uppgiftsskyldighet endast fisk, skal- och blötdjur fångade i saltvatten. Lagförslaget omfattar även sötvattenfångad fisk men förslaget till förordning medger att uppgiftsskyldigheten kan begränsas. Det behöver enligt SCB:s uppfattning, undersökas närmare om uppgifter om sötvattenfångad fisk bör ingå i den framtida uppgiftsinsamlingen baserad på avräkningsnotor. Med tanke på återtagsprisernas betydelse i samband med marknadsregleringen bör övervägas att försålda partier som inte uppnår lägst återtagspris bör särredovisas. Detta kan vara väsentligt för att systemet med återtag från marknaden skall kunna följas och kontrolleras.

ras. Vidare bör, i enlighet med nuvarande ansvarsfördelning mellan Fiskeriverket och SCB, av förordningen framgå att uppgifterna skall lämnas till SCB på av Fiskeriverket och centralbyrån godkänd avräkningsnota. Informationen på avräkningsnotorna utgör nödvändigt underlag för båda myndigheterna i deras resp. roller.

Prop. 1992/93:184
Bilaga

Kustbevakningen: Kustbevakningen hänvisar i denna del till sitt yttrande den 13 oktober 1992 över promemorian (Ds 1992:70) Enklare fiskebestäm-
melser.

Innehåll

Prop. 1992/93:184

Proposition	1
Propositionens huvudsakliga innehåll	1
Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 18 februari 1993	2
1 Bakgrund	2
2 Fiskerinäringens situation	4
3 Anpassningsåtgärder	5
4 Hemställan	13
5 Anslagsfrågor för budgetåret 1993/94	13
6 Beslut	16
Bilaga Sammanställning av remissyttrandena över delbetänkandet (SOU 1992:136) Svenskt fiske – nuläge och utvecklingsmöjligheter	17

